TRACTATVS DE IMMVNITATE ECCLESIASTICA ET DE POTESTATE ROMANI PONTIFICIS

ALEXANDRI PESANTII ROMANI
PHILOSOPHIÆ, SACRÆ THEOLOGIÆ,
Et vtriuſque Iuris Doctoris, Comitis, & Equitis.

AD SANCTISS. D. N.
PAVLVM QVINTVM
PONTIFICEM OPT. MAX.

Et ad Illuſtriſsimum, & Reuerendiſs imum
D. SCIPIONEM BVRGHESIVM
S.R.E. ÇARDINALEM EIVS NEPOTEM.

ROMÆ, Ex Typohraphia Gulielmi Facciotti. M. DC. VI.
SVPERIORVM PERMISSV.

TRACTATVS
DE IMMVNITATE
ECCLESIASTICA
ET
DE POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS

ALEXANDRI PESANTII [illegible]
PHILOSOPHIAE, SACRAE THEOLOGIAE
[illegible]

AD SANCTISS. D. N.
PAVLVM QVINTVM
PONTIFICEM OPT. MAX.

Et ad Illustrissimum, & Reuerendissimum
D. SCIPIONEM BVRGHESIVM
S.R.E. CARDINALEM EIVS NEPOTEM.

ROMAE, Ex Typographia [illegible] M.DC.VI.
SVPERIORVM PERMISSV.

SANCTISS. D. N. PAVLO QVINTO PONT. OPT. MAX.

Ac Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo

D. SCIPIONI BVRGHESIO S.R.E. CARDINALI AMPLISSIMO EIVS NEPOTI.

Alexander Peſantius F.

PRodit iterum in lucem (Pater Beatiſsime, Scipio Princeps Illuſtriſsime) Tractatus ille de Eccleſiaſtica immunitate, deque Romani Pōtificis auctoritate, quem ſuperioribus menſibus, vna cum Commentarijs, & Diſputationibus meis in vniuerſam Doctoris Angelici Theologiam, primum typis conſignatum, Auguſtiſsimo nomini veſtro conſecraui. Hoc autem, vt iterum aggrederer, & Eccleſiaſticæ libertatis amor, & exiſtimationis meæ ratio ſuo ſibi iure depoſcere videbantur. Cum enim anni huius exordio Venetijs publicis prali litteris Cōmentaria hæc

mea diuulgaſſem, neſcio quo infortunio, Tractatus hic tamquam ſpurius è reliquo corpore, per ſummũ ſcelus extremis hiſce temporibus excerptus, & quaſi ad huius lucis radios cæcutiens. Venetijs in tenebris delitеſcat; quiq. prius publica atteſtatione, diplomateq. Senatorum manibus kalend. Aprilis 1604. roborato placebat adeo, paulò poſt ad Venetos ſcopulos alliſum, tam indignum fecerit naufragium. Quem vt colligerem, pro viribusq. reficerem, conſulendum exiſtimaui iterata hac editione, quantum in me foret, & Eccleſiaſticæ immunitati, & exiſtimationi meæ, vt & illa quàm latè pateat ab omnibus dignoſcatur, & huic alienæ labes minimè aſpergantur, futurum ratus, vt quorum ad manus mutilatus ille peruenerit, nouæ editionis beneficio medicina non deſit, qui verò peregrino, & imminuto aditum obſtruxerunt, natiuo illum decori, & ornamentis reſtitutum ſuſcipiant, & amplexentur.

Hoc igitur ita conſtituto, reliquum conſilium fuit expeditius, cuius potiſsimum patrocinio et nomine inſignitus, perueniret in Doctorum manus. A vobis (Paule Beatiſsime, & Burgheſi Cardinalis Ampliſsime) non fuit diutius aberrandum. Quis enim non videt equum fuiſſe, vt Eccleſiaſticæ immunitatis patrocinium ſummo ſacrorum

Antiſtiti, religionis vindici, & ſanctitatis dicaretur, qui quaſi Atlas cœlum hoc militantis Eccleſiæ inuictis humeris fulcis, atque ſuſtentas. Tibi verò Burgheſi Nepos Illuſtriſsime pari ratione debetur, qui vt quaſi nouus Alcides Auunculo Atlanti ingenti cœlorum pondere interdum defagatito, humeros illi ſupponis tuos, ita par fuerat, vt cui mutua Eccleſiæ regiminis cura impendet, illi pariter Eccleſiaſticæ immunitatis patrocinium commendaretur. Accipite ergo hilari, ſerenoq. vultu, quo humilia quæque extollere conſueuiſtis, alterum hoc deuotionis meæ monumētum, vel quia vobis iure debitum, vel quia vobis ab addictiſsimo, in veſtraq. clientela poſito cõſecratur, obſeſque ſit meæ erga veſtrum auguſtiſsimum nomen obſeruantiæ ſempiternæ.

TRACTATVS

DE IMMVNITATE ECCLESIASTICA ET DE POTESTATE ROMANI PONTIFICIS.

ALEXANDRI PESANTII ROMANI
Philoſophiæ, ſacræ Theologiæ, & vtriuſque Iuris Doctoris, Comitis, & Equitis.

DISPVTATIO PRIMA.

Quo iuris omnes Eccleſiaſtici ſint ſoluti legibus ciuilibus Principum ſæcularium.

PRIMO ſupponendum eſt hic, Clericos, & omnes Eccleſiaſticos non ſubiacere ciuilibus Principum conſtitutionibus, & decretis.

Secundo ſupponendum eſt, quæſtionem eſſe, ſint ne Clerici immunes a ciuilibus Principum conſtitutionibus iure diuino, an naturali, vel potius humana lege, & ſi hac, ciuili ne, an vero pontificia, vel canonica.

Duæ in hac re ſunt Doctorum ſententiæ.

2 Sen-

1. Sẽtentia eſt Med. Sot. Palat. Victoria, Bannes, Ledeſma, Couar. Petr. Ferr. Alc.

1 Sententia eſt Medinæ quæſt. 15. de rebus reſtituendis, Soti in 4. diſt. 25. quæſt. 2. art. 2. concl. 3. 4. & 5. Palatij in 4. diſt. 25. & 3. concluſ. 3. Victor. releċt. 1. de poteſt. Eccl. quæſt. 6. prop. 2. Bann. 2. 2. quæſt. 67. art. 1. Ledeſmæ in 4. par. 2. quæſt. 20. art. 4. verſic. hæſitabis, concluſ. 2. & 3. Couarr. in practicis quæſt. cap. 31. num. 2, verſic. 1. concl. Petr. Ferrar. in practicis de confeſſ. §. plenum. Alciat. in cap. cum ab homine de iud. Hi omnes negant in ijs, quæ pertinent ad ciuilem gubernationem, Clericos immunes eſſe iure diuino a poteſtate Principum laicorum: exemptos tamen eſſe iure ciuili, atque canonico, qui hanc ſentẽtiam tenent multis eam argumentis probare nituntur.

Argumenta pro prima ſententia ex Scriptura.

Primo ex verbis Pauli ad Roman. 13. vbi habetur, quod in ipſis eccleſię naſcentis exordijs, ſacris initiati Principum ſubiacebant imperio: deinde Actorum 8. cap. 25. inquit: *Ad Cæſaris tribunal ſto, à quo me oportet iudicari*: quod intulit, quia perſuadebant ei, nė Præſidis iudicio ſtaret: præterea 1. Petri 2. ait: *Omnibus parere debere principibus etiam diſcolis*. Inſuper Matth. 22. ex perſona Chriſti dicitur: *Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.*

Adhuc nullum diuinum pręceptum in ſacris litteris Clericos a poteſtate ſæcularium excuſat: ergo. Adde, quod lex Chriſtiana omnes Chriſti ſeruos quacunque ciuili obligatione, hoc eſt ſeruitute, coniugio, pecuniæ debito, obedientiaq́. obligat, & obſtringit, quare ergo Dominus Clericos a ciuilium principum poteſtate liberabit? Amplius, quid obſtat Clericos diuinis muneribus famulantes, non poſſe laicorum Principum ſtatutis obtemperare? Quid, quando clerici cum laicis conuentiones faciunt, vel bona, & agros, ſeu aliud quidpiam emunt, vendunt, pignori dant, accommodant, mutuant, depoſitant, aut inter ſe permutãt? nonne in iudicium adduci debent, & cogi a laicis magiſtratibus, vt ſeruent conuenta, pecunias ſoluant, exigant, pignora reddant, accommodata, mutuata, depoſitique nomine

ne conſignata reſtituant? vel quid faciendum, ſi clericus furti, homicidij, læſæ maieſtatis, patricidij, veneficij, aut proditionis patriæ conuictus ſit? num clericali habitu iuſtam ſupplicij animaduerſionem effugiet?

Tandem inquiunt, ſi iure diuino clerici laicorum ordinationibus, atque legibus, non ſubderentur, non poſſet Papa clericali exemptioni, & libertati aliquid addere, vel diminuere, cuius tamen oppoſitum ſæpius videmus. Item nec poſſet clericorum controuerſias laico iudici delegare, nec eorum ſententijs ſtandum eſſet, licet Glo. in cap. valde diſt. 49. declaret Romanos Pontifices id facere poſſe.

2 Sententia eſt Canoniſtarum, & multorum Theologorum, qui dicunt clericos, & omnes eccleſiaſticos iure diuino, & naturali exemptos eſſe a ciuilibus principum legibus. Ita ſentiunt Innoc. Hoſt. cap. 2. de maior. & obed. glo. in cap. ſi Imperator diſt. 96. in verbo diſcuti, & in cap. quanquam, de cenſib. in 6. in verbo diuino. Ioann. Andr. Dominicus, Archid. Anchar. Franchus in cap. quanquam de cenſib. in 6. Abb. Felyn. Dec. Butrius in cap. Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Conſtit. de ſent. excom. Aufrerius, Clem. 1. de offic. iudic. ord. verſ. ad quæſt. Rochus, Curtius in cap. vlt. de conſuet. Rota in antiquis decil. 10. de conſuet.

2 Sñia Canoniſtarũ. Inn. Hoſt. Andr. Dñ. Archi. Ancha. Abba. Feli. Dec. But. Card. Auf. Cur. Rota.

Probant iſti ſuam ſententiam multis argumentis.

Primo ex Gen. 47. legitur Ioſephum, cum Regi totam terram Aegypti quotanni tributo ſubieciſſet, terram tamen ſacerdotum immunem ſtatuiſſe: & primo Eſdræ 7. decernitur, ne Sacerdotes, & Leuitæ tenerentur ſoluere tributum Regibus Perſarum: Item Numerorum 18. legimus dediſſe Deum ſacerdotibus decimas, quò ſibiipſi ad altare miniſtrarent, igitur ſacerdotes, & religioſi, dum in diuino miniſterio, & rebus ſacris vitam degunt, ſæcularium principũ effugiunt poteſtatem. Deinde Matt. 17 vitio dabant Apoſtolis, quod Auguſto Cæſari tributum non ſoluerent; illos autem percontatus Dominus, Reges ne terræ a proprijs fi-

Argumẽta pro ſecũda ſentẽtia ex Scriptura.

lijs, an ab alienigenis cenſum acciperent, Petro ab alienigenis affirmanti, reſpondit Dominus, ergo liberi filij ſunt: vt autem illi non ſcandalizarentur pro ſe, & pro Petro tributum ſoluit, ex quo colligitur, Chriſtum Dominum ſeipſum, & Petrum, quem Eccleſiæ ſuæ præfecerat, a ſolutione annui cenſus liberaſſe. Inſuper ait Pſal. 104. *Nolite tangere Chriſtos meos*, ſcilicet ſanctos meos, quales clerici ſunt a Domino conſecrati.

Argumẽta ex iure canonico. Argumentantur etiam ex iure canonico, quia in c. quanquam de cenſ. in 6. Bonifacius Papa VIII. decernit clericos, atque ipſorum bona omnia, tam iure humano, quam diuino ciuilibus Principum ordinationibus, & ſtatutis non ſubiacere, facit etiam ex cap. non minus, de immunit. eccl. vbi in Lateranen. Concil. Papa hæc verba habet, ſcilicet: *Sacerdotes maioris fuiſſe in Aegypto ſub Pharaone æſtimationis, quam nunc ſub ciuilium principum, & laicorum poteſtate: ſiquidem Pharao Iſraeliticis omnibus emancipatis ſacerdotes ſolum, atque ipſorum bona libertate donauit.* Id ipſum habetur multis in locis 11. quæſt. 1. cap. præſertim, cap. placuit, & cap. relatum. Grat. cap. futuram. 12. quæſt. 1. & cap. conuen. 23. quæſt. 8. Rufin. ſuæ Hiſt. eccleſ. lib. 1. cap. 2. refert,

Reſponſio Conſtantini Imp. Conſtantino Magno Imperatori porrectos fuiſſe libellos accuſationum aduerſus Epiſcopos, & illum accuſantibus reſponſum dediſſe: *Epiſcopos, & ſacerdotes omnipotentis Dei iudicio reſeruari.*

Tandem ex ratione propriæ ſententiæ robur adijciunt, inquiunt enim ſi ſolum iure humano ſcripto clericalis turba a ciuilium principum poteſtate eximeretur, ſequeretur hoc maximum eccleſiæ detrimentum, ſcilicet laicales principes, vel in totum, vel aliquali ex parte poſſe clericorum immunitati, & exemptioni derogare: ergo.

Sane valde grauis eſt quæſtio, & non facili negocio terminanda: in qua nobis ita progrediendum exiſtimo, vt primo quæ Doctoribus communiter accepta ſunt, deinde quæ

ambi-

ambiguo ſenſu laborant, diligenter adnotemus, & dilucidemus.

1 Notandum eſt hic non quæri, an exemptio clericorum, & eccleſiaſticorum iure ciuili, & canonico confirmata ſit, ſed an eccleſiaſtici iure diuino a laicorum Principum legibus eximantur. *1. Notand.*

2 Notandum eſt, Marſilium Patauinum non iniuria ab eccleſia ſuſpenſum, & damnatum fuiſſe a Papa Ioanne XXII. per conſtitutionem incip. *licet iuxta doctrinam Apoſtoli*. quoniam aſſerebat Imperatoris iuri, & poteſtati non modo ſacerdotes, & clericos; ſed Epiſcopos, & Archiepiſcopos, atque adeo ipſum Romanum Pontificem iure diuino eſſe ſubiectos: & addebat, ipſo quoque iure diuino laicales principes in Chriſtum dominum, tanquam in hominem habuiſſe poteſtatem ex Ioan. 19. quando Chriſtus Pilato reſpondit: *Non haberes poteſtatem aduerſum me vllam, niſi tibi datum eſſet deſuper*: & ex verbis Pauli ad Rom. 13. & 1. Pet. 2 Act. 25. *2. Notand.* *Errores Marſilij Patauini.*

3 Notandum eſt, exploratum eſſe apud omnes Theologos, quod clerici in rebus diuinis, & eccleſiaſticis iure diuino a laicorum Principum legibus ſunt exempti: non enim clericis princeps prohibere poteſt ſacrorum officiorū exequutionem, peccatorum punitionem, ſacramentorum adminiſtrationem, Scripturarum interpretationem, excommunicationum, ſuſpenſionum, irregularitatis, & interdicti pœnas, eligendorum in Eccleſijs miniſtrorum examen, creationem, confirmationem, ordinandorum promotionem, & alia quamplurima. *3. Notand.*

4 Notandum eſt, receptum etiam eſſe, viros Dei obſequio dicatos nunquam ciuilibus occupationibus, & negocijs iure diuino ſeſe immiſcere poſſe: & ſi Rex, vel alius princeps clericis mandaret, vt in militiam proficiſcantur, ſiue arma ſumant, muros defendant, acies inſtruant, vel aliquid huiuſmodi, ei obediendum nequaquam eſſe. *4. Notand.*

5.Notand. 5 Notandum, indubitatum eſſe, & omnes concedere, quod laici, quam in rebus annexis ſpiritualibus auctoritatem exercent, ea eccleſiæ priuilegio vtuntur: huiuſmodi ſunt ius patronatus, capellæ Regiæ, ius ſepulturæ, ius nominandi aliquos ad beneficia, item ius imponendi, & exigendi penſiones, & alia.

His ergo notatis, veritas quæſtionis verſatur in his duobus.

Primo, vtrum clerici in rebus ciuilibus, & temporalibus poſſint iure diuino cogi ante tribunal laicorum, & illorum ſententijs, & ſtatutis obtemperare.

Secundo, an iure diuino clerici ſint immunes a cenſibus, & tributis principum ſæcularium.

1.Concluſ. 1 Dico, ſecundam ſententiam rationi, iurique canonico, ac diuino conſentaneam eſſe: eam enim ſequuntur nō modo canoniſtæ fere omnes, ſed etiam Theologorum plurimi, vt Syluester verbo, immunitas. 1. quæſt. 4. verſic. ſecundum ad munera. Almain. tractatu de ſuprema poteſtate eccleſ. cap. 8. prop. 3. ad finem. Angel. verbo immunitas, num. 33. verſic. 11. Præter quam quod canoniſtæ aiunt exemptionem clericorum cum iure diuino maxime conuenire, licet non concedant eſſe de iure diuino in rebus temporalibus, quod tamen legitur in iure canonico in c. quanquam de cenſ. in *6.* & cap. ſi Imperator, diſt. *96.* & cap. non minus, de immun. eccl. & cap. nimis, de iureiur. idem habetur in Conc. Lateran. ſeſſ. *9.* in Bulla reformationis curię, verſ. & cum a iure, vbi hæc verba leguntur: & cum a iure tam diuino, quam humano, laicis poteſtas nulla in eccleſiaſticas perſonas conſtituta ſit: quibus verbis ſuffragantur etiam illa Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 20. quæ ſunt iſta: *Et perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus conſtitutam.* Ergo manifeſte conſtat ex ipſis locis, clericorum immunitatem eſſe de iure diuino.

2 Dico,

2 Dico, ſecundam ſententiam Canoniſtarum niti etiã ratione. Primo quia ea, quæ Deo, & diuino cultui emancipantur, non amplius laicali iuriſdictioni ſubſtant, Habetur in cap. nulli, cap. prædia, in quæſt. 2. & cap. quæ ſemel. 19. quæſt. 3. cap. ſemel, de reg. iur. in 6. vbi dicitur: *ſemel Deo dicatum, non eſt ad vſus humanos amplius transferendum:* Item in l. ſumma, ff. de rer. diuiſione, & in inſtitut. tit. eod. §. nullius, & in cap. in legibus 12. quæſt. 3. dicitur, ſacris vſibus inſtituta, eſſe bona Dei, ergo ſtatim ac Deo dicantur ab omni laicorum iure, atque imperio liberantur, quid enim rei eſt laico cum clericis in Dei ſortem, partem, & hæreditatem vocatis? Præterea, ſi vtenſilia ipſa, atque mobilia, vel ſtabilia, vbi diuinis ritibus, & officijs ſunt oblata, a ſæcularium vſu, commodo, & iuriſdictione ſecernũtur, ita vt aliqua ne tangere quidem poſſint, cur non clerici Deo perpetuo ſeruientes eodem priuilegio, & immunitate gaudebunt? Ad extremum, maxima hinc oritur ſeruorum Dei, & Eccleſiarum quies, pax, & tranquillitas, quæ alioquin multa paterentur damna, & incommoda, niſi verò ſimilius eſſet, Clericos iure diuino a laicorum Principũ legibus, & ſtatutis eſſe abſolutos. *2. Concluſ.*

Modo ad argumenta primæ ſententiæ, reſpondeo.

Ad primum, Pauli ad Roman. 13. & 1. Petri 2. & Act. 25. & Matth. 22. & Ioan. 19. dicimus, quod Paulus aduertens Dei Eccleſiam iam florere incipere, & facillimè poſſe ad nihilum deduci, ſi Principum legibus, & poteſtati non paruiſſet, ideo dixit ad Rom. 13. Omnis anima poteſtatibus, &c. non tamen voluit ſignificare Clericos iure diuino Principibus ſæcularibus eſſe ſubiectos, & intelligitur locutus reſpectiuè, videlicet laici ſint ſubiecti Principibus laicis, & Clerici Prælatis. Sanctus tamen Hieronymus per poteſtates ſublimiores Eccleſiaſticas dignitates intelligit, ad Rom. cap. 13. *Reſpondetur ad argumẽta ſecundæ ſententiæ.*

Ad illud Ioan. 19. *Nõ haberes poteſtatem aduerſum me, &c.*

dico poteſtatem duplicem eſſe, vnam facti, alteram iuris, loquutumque eſſe Chriſtum Dominum de poteſtate facti, qua communiter Tyranni vtuntur, non autem de poteſtate iuris, modo quæſtio non eſt de prima poteſtate, ſed de ſecunda.

Ad reliqua argumenta facilis eſt reſponſio, ſiquidem Clerici ſtatim ac diuino ſeruitio, & cultui ſunt dicati, ab omni laicorum imperio, & iure ſoluuntur, quod de Chriſtianis eo ipſo, quod Chriſtiani ſunt, non contingit.

DISPVTATIO II.

Vtrum ex longa conſuetudine laici in Clericos poteſtatem habeant.

1. Sentētia eſt Nauar. Gul. Ray. Couar & aliorū recentiorum.

1 SENTENTIA eſt Nauar. in Man. c. 27. nu. 70. Guliel. de Bened. in cap. Rayn. in ver. & vxorem, deciſ. 2. Couar. pract. q. c. 35. num. 5. & aliorum recentiorum, qui experientia facti dicunt, à iudicibus regijs Clericorum cauſas ad ſua tribunalia ſæpe fuiſſe reuocatas, & hoc rectè factum eſſe conantur defendere.

Argumenta pro prima ſententia.

Primò probatur ex text. in cap. filijs, & nepotibus, 16. q. 6. qui iubet, ſi Metropolitanus deperdat bona Eccleſiæ, debere hoc Regi denunciari, ergo inquiunt, vt eum corrigat, & pœna afficiat.

Sed reſpondeo, ibi text. minus hoc voluiſſe inferre, ſed benè denunciari Regi iubet illum Metropolitanum, vt Rex ipſum vel reprehendat, vel faciat inſtantiam alteri ſuperiori pro illius correctione.

Secundo probatur ex verbis D. Hieron. in cap. Regum 23. q. 5. vbi de officio regali verba faciens, inquit: Regum

munus

eſſe facere iudicium,& iuſtitiam, & eruere oppreſſos a manibus opprimentium.

Huic quoque auctoritati reſpondendum ita eſt, quod cum facienti iudicium requiratur iuriſdictio, maximè ad Regem inquit D.Hieronym. pertinet iudicare de illis, in quos auctoritatem,& ius habet,ſcilicet in ſubditos: Clericis tamen proprij iudices ſunt concedendi, nec in eos regiã auctoritatem exercere valet.

Quibus dictis ſuffragatur quotidie Rota Romæ,quæ definit, laicorum huiuſmodi ius in Clericos nihil de iure poſſe : imò pugnare cum ſacris ſanctionibus, quoniam Concilia, & Pontifices interdicunt expreſſe laicis, ne Clericorum cauſas ad ſua tribunalia reuocare audeant, ex cap. placuit, vt quiſquis, cap. peruenit, 11. quæſt. 5. cap. inclita, cap. ſi quis ex fratribus,& cap. ſi diligenti,& cap. ſignificaſti, de for. competen. vnde nec Epiſcopi licentia poteſt illis hanc auctoritatem communicare, vt notant ibi, & in cap. qualiter. Butrig. num. 8. Ioan. And. num. 11. Panor. nu. 7. Anch. nu. 5. Imo. nu. 3. Abb.& Bellamer. ſub num. 3. *Rota Romana.*

2 Sententia eſt negatiua,& vera, laicos vi conſuetudinis nullam habere auctoritatem, & ius in Clericos: ita Dec. num. 88. conſ. 150. num. 4. Bald. in cap. Clerici, Butrig. ibid. num. 2. & 11. Felin. cap. 2. ſub nu. 3. Ioan. Andr. num. 6. Franc. num. 10. Ioan. Monach. num. 5. Roman. num. 13. & Panorm. cap. quiſquis, ſub num. 3. *2 Sententia eſt Dec. Bal. Butr. Fel. Ioan. And. Pan.*

Hæc ſecunda ſententia probatur ex cap. Clerici, de iudic. in quo ſtatuitur longam conſuetudinem non poſſe præiudicare ſacris ordinationibus, in quibus tollitur omnis poteſtas laicis cogendi Clericos ad tribunalia ſæcularium. *Argu. pro 2 ſententia.*

Secundo probatur ex cap. qualiter, & quando de iudic. in quo vetitum eſt, ne laici Clericos ad ſua tribunalia conuenire vllo modo poſſint.

Tertio probatur, quia alioquin talis conſuetudo tolleſſet libertatem eccleſiaſticam, quod ſpectatim notat Bald.

in cap. Clerici, Panorm. num. 6. Innocent. in cap. nouerit, de ſententia excommunicat. Bartol. & Bald. in alia conſtit. Feder. caſſa, & irrita, C. de ſacroſanct. eccleſ.

1. Concluſ. 1 Dico de præſcriptione, eam non auxiliari laicis contra Clericos, etiam ſi ſit temporis immemorabilis: ratio eſt, quia ex cap. cauſam notant Doctores, laicos non poſſe poteſtatem ſpiritualem habere, & exercere ciuiliter, quoniam ſunt inhabiles ad illam, nec virtute alicuius præſcriptionis habere ius, & auctoritatem in ſpiritualibus, atque adeò in Clericos: ita Ioan. Andr. & omnes in cap. 2. de præbend. in 6. Dec. in cap. decernimus, nu. 38. de iudic. & Panorm. in cap. quanto, num. 2. de conſuetud.

2. Concluſ. 2 Dico, non poſſe ſæculares principes Clericorum cauſas decidere, & ſententiare, neque vi, aut armis cogere Eccleſiaſticas perſonas ad comparendum ante ſua tribunalia, niſi cum a Prælatis illarum fuerint requiſiti: ex cap. adminiſtratores eadem quæſt. & cap. 1. de offic. ordin.

3 Concluſ. 3 Dico, quando aliquis Prælatus contumacia, aut inſolentia ſubditorum Eccleſiaſticorum non poteſt exercere ſuam auctoritatem, & poteſtatem in ſuos Clericos, debet ad Principes ſæculares recurrere, & eorum auxilium, & brachium poſtulare, qui tenentur ei ſuffragari, vt not. Bald. in cap. olim, num. 14. de reſcript. Panor. in cap. tua, nu. 10. de decim. & alij, & eſt textus in cap. 1. de offic. ordin.

DISPVTATIO III.

Vtrum conſenſus Romani Pontificis ſufficiat in his, quæ longa conſuetudine vſum iam acceperunt.

1. Sententia 1 SENTENTIA eſt affirmatiua, laicales magiſtratus multas Eccleſiaſticorum cauſas ad ſua prætoria reuocare, & iure poſſe decidere ex tacito

ex tacito Romani Pontificis conſenſu, ita aliqui recentiores.

2 Sententia eſt negatiua, quæ probatur primo, cum ſemper in dies Romæ Romani Pontifices reclament in ſæculares, qui eccleſiaſticos conueniunt, & ad ſua tribunalia cogunt, prohibeant, pœnis, & cenſuris afficiant, qui talia facere audent. *2. Sententia*

Præterea tot Rotæ, & Romanorum Auditorum deciſiones: item litteras monitorias Anditoris Cameralis. Item ſolemnem publicationem excommunicationum quotannis factam a Romanis Pontificibus in die Cœnæ, quibus omnibus aperte colligitur tantum abeſſe, vt verum ſit, quod iſti recentiores dicunt, vt potius falſo conuincantur.

Dices, poſſe laicos eccleſiaſticorum cauſas recognoſcere, & iudicare, quando certa eſt conſuetudo, non poſſe autem, quando incerta, vel ſimulata eſt. *Obiectio.*

Reſpondeo, Romanos Pontifices quotieſcunque in Bullis dicunt, ſub prætextu conſuetudinis ſæculares non audeant Eccleſiaſticorum cauſas ad ſe auocare, eos nedum prohibere hoc illis, quando conſuetudo certa & manifeſta eſt, ſed etiam quando eſt incerta, & ſubobſcura.

1 Quæres, an laici iudices poſſint Eccleſiaſticas cauſas recognoſcere, quando habent priuilegium Romani Pōtificis, vt inquit Bann. 2.2.qu.67. art. 1. dub. 2. concluſ. 6. Regem Hiſpaniæ habere, qui poteſt Eccleſiaſticos ad ſua Tribunalia cogere, quando aliquis laicus quærimoniam facit. *Quid faciẽdum quando Principes habent priuilegiũ a Papa.*

1 Dico, eſſe vidẽdum, an vere is habeat priuilegium, qui dicitur habere, & ipſius eſſe illud oſtendere, quando fiat inſtantia. *1. Concluſ.*

2 Dico, debet conſiderari, an illud priuilegium ſit perſonale, an ad tempus, an ad particulares, an ad omnes perſonas, & quibus conditionibus munitum, & roboratum: Item fueritne vnquam derogatum. *2. Concluſ.*

Concluſ. 3 Dico, non eſſe fide digna, huiuſmodi priuilegia fuiſſe vlli vnquam conceſſa in Pontificiæ auctoritatis detrimentum, & diminutionem, & contra Bullam Cœnæ: quod ſi etiam conceſſa fuiſſent, quis neſciat per huius publicationem penitus reuocari, & de facto tolli?

Quō Papa poſſit laicis cauſas eccleſiaſticas committere. 2 Quæres, quomodo Papa poſſit laicis cauſas Eccleſiaſticas committere, cum iure diuino clerici a ſæcularium poteſtate ſint abſoluti: quoniam Papa iuri diuino non poteſt derogare.

Reſpondeo, iuris diuini eſſe, ne laici per ſe clericorum cauſas cognoſcant, ſed quando cognoſcunt ex auctoritate Romani Pontificis, id non iudicant ex propria auctoritate, ſed tanquam miniſtri Papæ, atque ideo ius diuinum abrogare non dicuntur. Et ſumma eſt, ea quæ ſunt iuriſdictionis laicis poſſe committi a Papa, non autem quæ ſunt ordinis. quia horum laici ſunt penitus incapaces.

Quæ poteſt Papa laicis committere, & quæ non.

DISPVTATIO IV.

Vtrum leges Principum ſæcularium obligent clericos, & perſonas Eccleſiaſticas.

HAEC quæſtio a multis pertractata eſt, de hoc enim agunt Fely. Abb. & alij in cap. Eccleſia S. Mariæ de Conſtit. & interpretes iuris ciuilis in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iur. & in l. ad inſtruct. C. de ſacroſanct. eccleſ.

Notandū. Notandum eſt, quod leges, & ſtatuta poſſunt dupliciter conſiderari, vel quatenus Imperatoria, Regia, & ſæculari auctoritate confirmata ſunt, & hoc modo non obligant ad illorum obſeruationem clericos, nec perſonas Eccleſiaſticas, & ratio eſt, quoniam clerici non ſubſtant iuriſdi-

riſdictioni laicorum, nec Reges, aut Principes poſſunt condere leges, niſi in ſubditos, quoniam ferre leges, pertinet ad iuriſdictionem. Bald. in l. nulli, C. de ſent. & interloc. vel poſſunt conſiderari, quatenus in ſe aliqua habent, quæ iure naturali, vel canonico præcipiuntur, & ita ligant in foro conſcientiæ Eccleſiaſticas perſonas, non quatenus leges ciuiles, ſed quatenus iure naturali, diuino, vel canonice confirmantur.

Quæres, quare leges laicorum obligent clericos, non ea ratione quatenus ciuiles, ſed quatenus lege ciuili aliquid iure canonico, naturali, vel diuino præceptum continent.

Reſpondeo, quia clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ tenentur iure naturali, canonico, & diuino, non ciuili, quia laici nullam habent in clericos auctoritatem.

1 Dico, quod laicus non obediēdo legibus Principis, pœnas incurrit per leges ſui principis ſtatutas, clericus autem non ſic, quoniam peccat ſolum contra legem naturæ, non contra ciuilem. *1. Concluſ.*

2 Dico, quod laicus frangendo legem principis ciuilem, iure ab ipſo pœnis afficitur, at clericus eandem violando non a principe laico, ſed a ſuo prælato condemnari, & puniri debet, ſi eandem legem condiderit. *2. Concluſ.*

DISPVTATIO V.

Utrum clerici, & Eccleſiaſtici teneantur obedire legibus laicorum, quibus pretia rebus venalibus imponuntur.

HAEC diſputatio poteſt habere duplicem ſenſum, vel an clerici teneantur non minus ac ſeculares illis legibus, aut teneantur vendere res ſuas honeſto pretio, quod lex præſcribit laicis.

Concluſio. Dico, ſi intelligamus primo modo, certum eſſe non ita obligari clericos illis legibus, quemadmodum laici, quia lex quatenus ciuilis eſt, non habet ius in clericos: at ſi quæſtio ſit de ſecundo, dico clericos, non minus obligari quam laici, vt res ſuas vendant iuſto pretio, quia hoc eſt iuris naturalis, & diuini, quibus alligantur Eccleſiaſticæ perſonæ,& non ſolum laici; alioquin ſi clerici res vendant ſupra honeſtum pretium,furtum committere dicuntur.Nõ tamen lege ciuili tenentur Eccleſiaſtici vendere triticum, oleum, vel ligna eo pretio, quo laicis eadem lege præſcribitur: etſi in lege ciuili clericis etiam pœnæ imponantur, nihil in illos roboris habent.

DISPVTATIO VI.

Vtrum leges ſæcularium obligent clericos, ne externis bona in ciuitate poſſita vendere, locare, aut concedere poſſint.

Refutatur ſnia Sign. LICET Signorol. de Homodeis pro affirmatiua ſententia multa adduxerit conſil. 21. nihilominus tamen ſententia negatiua quod tale ſtatutum non comprehendat clericos, vera & communis eſt & ſacris Canonibus conformis ita Alberi. de Roſatis tra. de ſtatutis par.2.qu.2. Paul. de Caſtro conſ.89. nu. 1. lib. 2. Fely. in cap. Eccleſiæ S.Mariæ nu.81. & 89. de Conſti. Iulius Clar. in pract.crim.qu.82.ad quintum ſtatutum circa alienationem nu.2. vbi opinionem aſſerentem tale ſtatutum, vel leges Principum ſæcularium non legare clericos nec Eccleſias dicit eſſe communem: Plotus conſ. 19. nu.11.12. Iacob. Mandellus conſ.8.nu.9.concl.6. vbi impugnat

Snia negatiua eſt cõmunis.

pugnat conſilium Signorol. de Homod. eandem ſententiã negatiuam in terminis tenuit ſepe Rota, & ſignanter in vna Regien. ſiue Corigien. bonorum die 6. Februarij an. 1589. coram bon. mem. Gipſio. *Deciſio Rotæ.*

DISPVTATIO VII.

Vtrum leges ſæcularium poſſint obligare bona, & agros ad Eccleſiaſticas perſonas tranſlatos ſolitis contributionibus a populo imponendis.

HAEC quæſtio eſt grauiſſima quam Calderin. tractat conſ 7. de Conſtit. vbi nu. 2. verſ. iſta quidem, conſiderata eius grauitate dixit indigere ſummi Pontificis declaratione. *Quæſtio grauiſſima*

Doctores qui valde ſepe in hac re obſcure loquuntur, ſic diſtinguere ſolent; quædam ſunt onera, quæ prædijs, ſiue bonis propter ipſamet bona indicuntur, ſiue imponuntur, vt in l. reſcripto §. fin. & in l. munerum §. patrimoniorum ff. de muner. & honoribus, & tunc dicunt talia bona ſic onerata ad quemcunque perueniant, tranſire cum illo onere, quia illud onus eſt certum, reale, & perpetuum. Innoc. in c. non minus de immunit. Eccleſ. Abbas conſ. 53. num. 1. verſ. certum eſt lib. 1. Anchar. conſ. 96. nu. 6. verſiculo ceſſit autem. *Nota diſtinctionẽ.*

Quædam vero ſunt onera non perpetua & certa, ſed pro varietate temporum & negotiorum imminentium variabilia & mutabilia, quorum impoſitio, vt precitati Doctores dicunt, fit pro ſolido & libra, & hoc caſu Doctores dicunt, quod ſi res, ſiue bona tali onere grauata perueniant ad Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas, fiunt libera, quia deſinit illud onus, poſtquam res peruenit ad perſonam

priui-

priuilegiatam cap. nouerint 10.qu. 1.cap. 1. de iure patronatus lib. 6. ita Archid. dicto cap. 1. de immun. Eccleſ. lib. 6. quem refert, & ſequitur Ioan. Andr. nu. 5. in fin. & Gemin. ibid. nu. 9. verſ. tamen ſubdebat, & Calder. conſ. 7. de conſtit. nu. 2. circa fin. verſ. ſubdit tamen, & hanc ſententiam tenuit Rota in cauſa Brundoſina gabellæ die 13. Febr. 1604. coram Penca.

Deciſio Rotæ.

Ex prædictis infertur hunc ſecundum caſum de oneribus non perpetuis nec certis diffiniendum eſſe ad fauorem eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum, ita vt Principes ſæculares non poſſint per ſuas leges obligare bona & agros ad Eccleſiaſticas perſonas translatos ſolis contributionibus a populo imponendis per Canones etiam Cõciliorum generalium claros in cap. non minus, & in cap. aduerſus de Immun. Eccleſ. & per Conſtit. Pontificiam Alexandri Papæ IV. in cap. 1. de immunit. Eccleſ. lib. 6.

Sententia vera.

De primo caſu quando onera ſunt perpetua, & certa, & rebus impoſita maior eſt difficultas, & ſi generalitati ſacrorum Canonum ſtandum ſit, idem dicendum videtur, quod de ſecundo caſu, & ego vt tutas reddam Principum, & Magiſtratum ſæcularium conſcientias, non poſſem tuta conſcientia aliud ſuadere, quam vt cum talia onera imponenda, vel impoſita iam exigenda ſunt, non aliter fiat, quam conſulto & concedente Romano Pontifice.

Quid debeant facere Principes.

DISPVTATIO VIII.

Vtrum clerici obligentur iis legibus, quibus decernitur, dimidiam bonorum partem legitimè pertinere ad filios.

QVAERITVR, an clerici ſint obligati illis ſtatutis, quibus lex ciuilis determinat, dimidiam bonorum partem ad filios pertinere ex. g. ſi Franciſcus, qui lege ciuili tenetur relinquere

quere filio ſuo dimidiam portionem bonorum, relinquat tantum tertiam partem, & Eccleſiæ reliquum, quæritur, an Eccleſia teneatur reddere filio bona vſque ad integram ſatisfactionem dimidiæ portionis.

Dico, Eccleſiam teneri reddere in foro conſcientiæ, quoniam lex illa ciuilis nihil immunitati eccleſiaſticæ derogat, & proinde ea clerici & Eccleſiæ tenentur; ita Fely. Abb. & plerique in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtit. *Concluſio.*

DISPVTATIO IX.

Vtrum leges ſæculares, quæ tollunt aliud ciuile ſtatutum, quod clericorum continebat immunitatem, poſſint derogare libertati, & priuilegio Eccleſiaſticorum.

QVAERITVR, num lex ciuilis abrogans aliud ſtatutum, quo aliquod priuilegium clericorum continebatur, poſſit obligare in præiudicium libertatis eccleſiaſticę; ex. gr. ſtatutum erat, vt in certa Eccleſia erogaretur ſingulis annis tanta pecuniæ ſumma, deinde aduenit alia lex id prohibens, quæritur an in foro conſcientiæ teneat huiuſmodi ſtatutum.

Licet quorundam ſententia ſit affirmatiua, ego tamen exiſtimo negatiuam eſſe veram, & ratio eſt, quia beneficium vbi eccleſiæ confertur, vim habet iuris, nec poteſt laicus illud amplius reuocare, plura vide apud Fely. in cap. Eccleſ. S. Mariæ de Conſtit. nu. 97. *Negatiua eſt vera ſententia.*

DISPVTATIO X.

An leges ſaculares, quibus cauetur, ne quis poſſeſsionem apprehendat Eccleſia, vel beneficiorum ſine facultate Principis, vel ſuorum miniſtrorum, valeant.

Concluſio. DICO cum communi ſententia Canoniſtarum, quos refert Fely.in cap.Eccleſ.S. Mariæ de Conſtit.nu.96.non valere,quoniam derogant eccleſiaſticæ immunitati, eccleſia enim habet ius, & poteſtatem mittendi clericos in poſſeſſionem eccleſiarum, & beneficiorum, ita omnes Canoniſtæ, qui communiter reprobant conſ.23. Angeli incip. *nulla perſona* contra quod tenet etiam Abbas conſ.83.lib.1.

DISPVTATIO XI.

An valeant leges ſacularium Principum conſtituentes pœnam propinquis, & cognatis Eccleſiaſticorum, eo quod Eccleſiaſtici ipſorum ſuis legibus obedire nolint.

Concluſio. DICO non valere, quoniam damno afficiunt eccleſiaſticos, & derogant immunitati eccleſiaſticæ, ita Fely.num.99. & eſt textus in cap. olim de iniurijs.

Quæres, quid dicendum de legibus punientibus,

tibus, opprimentibus, vel onerantibus colonos, vel famulos Eccleſiaſticorum, eo quod iſti eorum forum, iuriſdictionem detractent, & recuſent: Reſpondeo, eodem prorſus modo, quo ſupra dixi de Eccleſiaſticis dominis. *Quid dicendum de colonis.*

DISPVTATIO XII.

An valeant leges Principum ſæcularium quibus ſtatuitur vt clerici vnà cum laicis aliquid tribuant ad reficiendas vias, pontes, portas, muros ciuitatis, & alia huiuſmodi; vt ſtatuerunt Honorius, & Theodoſ. in l. ad inſtruct. & Theodoſ. & Valent. in l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccleſ.

1 SENTENTIA eſt dicentium clericos, & eccleſiam debere contribuere, ita Innoc. Vinc. Hoſt. Glo. Cardin. Anchar. Philipp. in cap. non minus, de eccleſ. immunit. *1. Sententia*

2 Sententia eſt dicentium, clericos, & eccleſiam non debere contribuere: & hæc eſt ſententia communis canoniſtarum, ita Abb. Ioan. Andr. Butr. & alij, in cap. non minus, de eccleſ. immun. *2. Sententia*

1 Dico, huiuſmodi leges non obligare eccleſiaſticos, & eccleſias, etiam quando eſt communis vtilitas, niſi vel conſulto Rom. Pontifice, ſi poteſt, vel non poteſt Epiſcopo loci iuxta deciſionem Canonum non minus de immun. Eccleſ. *Concluſio.*

Quæres, quid dicendum de his, quæ toti populo ſoluenda imponuntur ad communem cuſtodiam vrbis, murorum,

rorum, agrorum, tempore peſtis, & belli. Reſpondeo, eodem prorſus modo, quo ſupra.

Et licet prima ſententia ſit ſecundum ius ciuile, tamen ſecunda cum ſit ſecundum ius canonicum omnino tenenda eſt.

Vide Beroum conſ.31.incip.conſultatio.lib.1.

DISPVTATIO XIII.

An Eccleſiaſtici rei læſæ maieſtatis per principes ſæculares, & eorum iudices puniri poſſint.

Concluſio. DICO, non poſſe iure, ita Iul. Clar. lib.5. recept.ſent. in pract.crimin.quæſt.36. nu.28. & probatur ex cap. ſi diligenti, de foro compet. vbi deciditur, quod clericus nonniſi coram iudice Eccleſiaſtico conueniri, vel condemnari poteſt.

Obiectio. Obijcies, in aliquibus ciuitatibus vi conſuetudinis vigentis eccleſiaſticos puniri ob crimen læſæ maieſtatis a iudicibus ſæcularibus.

Reſpondeo, in hac parte huiuſmodi conſuetudinem corruptelam eſſe, nec vis vlla præſcriptionis, longæuæ conſuetudinis laico ius dare poteſt, quia in laicum poteſtas Eccleſiaſtica cadere non poteſt: ita omnes communiter, vt infra.

DI-

DISPVTATIO XIV.

An leges Principum ſæcularium ſint iuſtæ, cum Eccleſiaſticæ immunitati, & libertati derogare videantur.

1 NOTANDVM eſt, in quibuſdam prouincijs & Regnis Chriſtianorum Principum eſſe ſtatuta & leges quibus cauetur, ne externi admittantur ad eccleſiaſtica beneficia, ac proinde literæ Apoſtolicæ non recipiantur contrarium decernentes: item ne ex beneficijs eccleſiaſticis penſiones ſoluantur externis impoſitæ, & huiuſmodi literæ Apoſtolicæ non recipiantur. item non admittantur literæ Apoſtolicæ, quibus derogatur priuilegijs eccleſiarum conferendi Canonicatus Magiſtris, vel Doctoribus. *1. Notand.*

2 Notandum, eſſe leges & ſtatuta, quibus cauetur, ne Legati, vel Nuncij Apoſtolici ad regnum aliquod auctoritate Pontificia miſſi, vtantur facultatibus ſibi a Romano Pontifice conceſſis, priuſquam facultates huiuſmodi referantur ad Regia prætoria, & iudicibus, vel magiſtratibus Regijs exhibitæ legantur, & recognoſcantur. *2. Notand.*

3 Notandum eſt, hanc difficultatem fuſe tractarunt Couarr. in lib. pract. quæſt. cap. 35. & 36. Dried. lib. 2. de liber. Chriſt. cap. 2. *3. Notand.*

Hic monemus lectorem in hac quæſtione decidendo, ſicut & in reliquis, ita caute procedendum, vt nihil dicatur, quod vel immunitati eccleſiaſticæ derogét, vel legitimam Regum, aut principum poteſtatem tollat, lædat, aut offendat. *Admonitio auctoris ad lectorem.*

Et ita breuiter referam, quid auctores de hac re ſenſerint, ſecundo quæ erant probabiliora, ideo.

4. Notand. 4 Notandum eſt, inter excommunicationes, quæ in Bulla Cœnæ Domini promulgantur, vnam ferri ſolitam ab anno Domini 1586. quæ conſtituitur in laicos, & etiam clericos, qui ciuilium principum auctoritate aliquo modo prohibent, impediuntve executionem literarum Apoſtol. mandator. & aliorum eccleſiaſt. proceſſuum, vel decretorum pertinentium ad gratiam, vel iuſtitiam, & in eos, qui ſuum ad id conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ tollendæ, vel iniuriæ depellendæ, vel cauſa alterius obtenti iuris, ſeu etiam donec appellauerint ad Rom. Pontificem meliuſ ſt. informandum, aut ei ſupplicauerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram Rom. Pontifice legitime proſequantur.

Quare dubitatur, an huiuſmodi excommunicatione afficiantur iudices, Magiſtratus ciuiles, qui vim, vel iniuriã repellendi cauſa literas Apoſtolicas apud ſe retinent, & impediunt, quominus executioni mandentur, nec quippiam ad Romanum Pontificem referant, vigore priuilegiorum, & vt hæ difficultates bene diſcutiantur, ſit

DISPVTATIO XV.

An cauſa poſſeſſoria, quando eſt de rebus ſpiritualibus, vel quaſi ſpiritualibus poſſit iure coram iudice ciuili agi, & iudicari.

DE hac quæſtione agit Abb. c. literas de iuram. calum. Couarr. lib. pract. quæſt. c. 35. nu. 1.

1. Notand. Quotuplex ſit cauſa. Quid ſit cã ſpiritualis ſimpliciter

1 Notandum eſt, vt docet Abbas, quæſtio, ſeu cauſa de re ſpirituali poteſt eſſe ſimpliciter ſpiritualis, aut ſimpliciter ciuilis, aut mixta: ſimpliciter ſpiritualis eſt ea, in qua tractatur de iure,

iure, .ſ. an hoc, vel illud matrimonium valeat, an hic, aut ille ſit ex legitimo matrimonio natus, an impetratio beneficij canonica fuerit; &c. & huiuſmodi cauſæ nullo modo coram iudice ſæculari tractari poſſunt; cap. tuam, de ordine cognitionũ, & c. lator, c. cauſam, qui filij ſint legitimi.

Cauſa, quaſi ſpiritualis eſt ea, in qua agitur iudicio poſ- *Quid cauſa quaſi ſpiritualis.* ſeſſorio, quod requirit etiam ex aliqua parte petitorium; quo agitur de proprietate rei; ex. g. cum tractatur de reſtituenda coniuge marito, opus enim eſt eam cauſam agere; ſcilicet, legitimum inter eos matrimonium conſtitiſſe, cap. ex tranſmiſſa, & cap. ex parte, de reſti. ſpolia: & hæc cauſa ex Abbate agi debet coram iudice Eccleſiaſtico, quia eſt ei coniuncta cauſa ſpiritualis, ſine qua expediri non poteſt.

Cauſa ſimpliciter ciuilis eſt, in qua nihil ſpirituale tra- *Quid cauſa ſimpliciter ciuilis.* ctatur, vt cum agitur de iure ſuccedendi in hæreditate.

Cauſa mixta eſt, in qua tractatur, an Franciſcus, v. g. ſuccedat in regno, quia ſimul etiam agitur, an fuerit hæreticus, vel excommunicatus: his poſitis.

Quæſtio eſt, an cum agitur vt Franciſcus clericus recu- *Quid cauſa mixta.* peret eccleſiæ poſſeſſionem, a qua eſt eiectus per vim, vel retinet beneficij poſſeſſionem, in qua ab alio turbatur, ſit cauſa ſpiritualis, an potius ciuilis.

1 Sententia eſt Guidonis Papæ, Guliel. Bened. Nico- *1. Sententia eſt Guido Gulielm. Gall. Carol. Io. Sel.* lai Boer. Anfretij, Thom. Gramm. Ioan. Gall. Carol. Degraſſ. Ioan. Sel. quos refert Couarr. lib. pract. quæſt. cap. 35. num. 1. qui dicunt, huiuſmodi cauſam eſſe ciuilem, & ad iudices laicos pertinere, & in Gallia eſſe conſuetudine receptum.

Probant auctoritatibus Gloſ. in cap. cum dilectus, de elect. verb. iuramento, & in cap. literas, de reſtit. ſpoliat. in verb. iuramento, & Ioan. Andr. in cap. frequens, de reſtit. ſpoliat. in 6. Innocentij in eodem cap. cum dilectus, & Archid.

1 Sentēt. Io. Ligā. 2 Sententia eſt Ioan. Lignani, & aliorum apud Panor. in cap. literas, dicentium, huiuſmodi cauſam eſſe ſpiritualem, vel quaſi ſpiritualem, & ad eccleſiaſticum iudicem pertinere; & probatur ex Clement. 1. de cauſa poſſeſſ. & Clem. 1. de ſequeſt. poſſeſſ. vbi cauſa de beneficio, ſiue iure petitorio, ſiue poſſeſſorio ſpiritualis cenſetur, his poſitis.

Hæc ſecunda ſententia eſt vera & tenenda, quia iuri canonico conformis.

Quid faciat conſuetudo. Quæres, an ob conſuetudinem receptam, hæc cauſa poſſit ad ciuiles iudices pertinere, cum reus eſt laicus, & actor clericus eſt. Reſpondeo contra Couarruuiam tenentem affirmatiuam, & contra Matthæum de Afflict. decil. 34. dicentem id in Regno Neapolitano vſu eſſe receptum: ſi huiuſmodi cauſa eſt ſpiritualis, vel quaſi ſpiritualis, ad iudicem laicum trahi non poteſt, nec conſuetudo contraria vim habet: nam laicus non poteſt ſibi vendicare, quæ ſunt Eccleſiaſt. iuris. Et hæc ſententia eſt tenenda.

DISPVTATIO XVI.

An cum Epiſcopi, & cæteri ordinarij, et his ſuperiores Antiſtites ſunt negligentes in iudicandis huiuſmodi cauſis ad Eccleſiam pertinentibus; iudex ſæcularis iure poſſit eas ad ſe reuocare.

1. Sententia. 1 SENTENTIA eſt Couarruuiæ, quem ſequitur multi, id fieri poſſe. & probant primo, quia ſic reſpublica quiete viuit, & omnis violentia propulſatur, nam alias delicta impunita remanerent, & innocentes ab improbis vexarentur. Secundo probatur auctoritate ex cap. filij, vel nepotibus, 16. qu. 7. vbi habetur Epiſcopis, & Archiepiſcopis, negligentibus puni-

punitionem eorum rectorum, qui bonis eccleſiaſticis abutuntur, licere patronis eccleſiarum Regem adire, vt illi malo medeatur.

2 Sententia eſt Abbatis, in cap. qualiter, & quando, de iudic. nu. 7. Innoc. Archid. Ioan. Andr. Panor. ibidem, qui dicunt iure id fieri non poſſe. *2. Sentent.*

1 Dico, ſecunda ſententia vera eſt. Nec enim canones, & iura voluerunt, vt ſpirituales cauſæ ad profanos iudices deferantur, & deuoluantur: nam in cap. qualiter, & quando, de iudic. Innocen. III. ſic definiuit, ne pro defectu iuſtitiæ clerici deferantur ad iudicium ſæculare, quod omnino fieri prohibemus, & idem conſtat ex cap. ſi quis clerici, & cap. placuit, cap. Chriſtianis, cap. cleric. 11. qu. 1. *1. Concluſ.*

Ad argumenta primæ ſententiæ: ad primum reſpondeo, non propterea ſequi, vt impunita maneant delicta, aut innocentes ab improbis hominibus opprimantur: nam ſi Epiſcopi negligenter ſe geſſerint, præcipiunt canones, vt cauſæ ad Archiepiſcopos deferantur, quod ſi illi neglexerint, ad Primates, & Patriarchas recurrant, & poſtea ad Nuntios, ad Legatos, & ad ſummum Pontificem. *Reſpondetur ad argum. 1. ſententiæ.*

Ad ſecundum argumentum reſpondet Panorm. in prædicto cap. qualiter, nihil obeſſe, quia ſolum ibi ſtatuitur, vt Epiſcopo negligente, vel renuente ad Regem cauſa deferatur, non vt Rex ipſe cauſam iudicet, ſed vt moneat ſuperiorem, vel ego reſpondeo hoc ius fuiſſe ſublatum ab Innocentio III. in cap. qualiter, & quando ſupra allegato, vt ipſe quoque Abbas teſtatur, & gloſ. quæ habetur in cap. illo filij, & ideo merito ſecundum Abb. reijcitur.

Nec mirum hoc eſſe debet, nam olim multa fuerũt permiſſa, & conceſſa, quæ poſtea ſunt merito reuocata, mutata, & ſublata.

Et ſic poteſt reſpondi ad omnia alia argumenta, & auctoritates contra noſtram concluſionem.

DISPVTATIO XVII.

An leges Principum ſæcularium ſtatuentes, ne beneficia Eccleſiaſtica conferantur externis; nec illis ſoluantur penſiones, nec admittantur literæ Apoſtolicæ derogantes iuri patronatus Principum, ne executioni mandentur ſine conſenſu eorum, ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam.

1 Sentent. Couarr. Edictum Caroli V.

1 SENTENTIA eſt Couarruuiæ, de pract. qu. cap. 36. tenentis partem negatiuam, & refert extare edictum Caroli V. in Regnis Hiſp. quo iniungitur Epiſcopis, & Regis Magiſtratibus præcipitur, vt curent, ne auctoritate literarum Apoſtolicarum iuri patronatus laicorum derogetur, & ideo in prætorio regio huiuſmodi literæ prius recognoſcuntur, & diſcutiuntur, & executio impeditur, donec Pontifex certior fiat, quantum detrimentum Hiſpan. regna patientur, & quam grauis multorum offenſio ſit oritura, & tandem, vt velit huic tanto malo occurrere.

Rebuffus in praxi beneficiorum, 3. par. ſignaturæ, in verb. Nec non iure patronatus nu. 12. & 36. teſtatur hoc ipſum apud Gallos obſeruari.

Has leges Couarr. cap. 10. quibuſdam rationibus defendit. Primo, quia hæ leges ante Philippi II. & Caroli V. tempora fuerunt longa conſuetudine receptæ, & approbatæ. Secundo, quia canones etiam præcipiunt, ne in externos eccleſiaſtica beneficia conferantur. Tertio, quia Reges Hiſpan. ſunt protectores, & patroni eccleſiarum, quæ in ipſorum regnis fundatæ ſunt.

2 Sen-

2 Sententia eſt communis poſſe Romanum Pontificẽ iurepatronatus laicorum derogare, ſi velit, ac proinde ſi velit, non inferre iniuriam, neque vim laicis, quia vtitur iure ſuo, & ſolum id ius adimit laico, quod habet ab eccleſia, & hoc docent gloſ. Archid. Innoc. Abb. cap. relati a Couarr. loco citato. *2. Sent. eſt glo. Arch. Inn. Abb.*

1 Dico, iuripatronatus laicorum non creditur Rom. Pontif. derogare, niſi expreſſe id faciat: hæc concluſio patet ex ſe. *1. Concluſ.*

2 Dico, quando Papa expreſſe derogat, debent profani iudices obedire, non obſtantibus principum legibus, ratio eſt, quia cauſa eſt ſpiritualis, & eccleſiaſtica, & ita ſi Pontifex ferat excommunicationem contra impedientes literas Apoſtolicas, certe impedientes ſunt excommunicati, niſi id ſeruent; quod Pius V. in Bulla Cœnæ Domini expreſſit anno 1568. vbi excommunicat laicos, & clericos, qui ciuilium principum auctoritate aliquo modo prohibent, impediunt executionem, & vſum literarum Apoſtolicarum, mandatorum, vel aliorum eccleſiaſticorum proceſſuum, vel decretorum pertinentium ad gratiam, vel iuſtitiam, & eos qui ſuum ad id conſilium, aut auxilium perſtant etiam pro textu violentiæ tollendæ, vel alterius obtenti iuris, ſeu etiam donec ipſi appellauerint ad Romanũ Pontificem melius informandum, aut ipſi ſupplicauerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram Romano Pontifice legitime proſequantur. *2. Concluſ.*

3 Dico, ex his intelligitur non eſſe liberum Magiſtratibus, & iudicibus ſæcularibus literas Pontificias reijcere, quarum auctoritate beneficia in externos clericos conferuntur, aut derogantur iuripatronatus laicorum, ſed licitum erit opponere de ſubreptione talium literarum apud iudicem Eccleſiaſticum. *3. Concluſ.*

Quod ſi in literis Apoſtolicis expreſſe vtrique iuri Pontifex deroget, tunc licebit coram iudice competenti eccle-

ſiaſtico ſeruato ordine iuris ad Pontificem Romanum appellare, & ipſi ſupplices libellos offerre, ne literæ Pontificiæ exequantur, dummodo id faciat opera & miniſterio iudicum eccleſiaſticorum, & poſtea vere appellationem, vt ait Pius V. proſequantur: alioquin ipſi nec propria auctoritate, nec regia literas Apoſtolicas impedire poſſunt: ratio eſt, quia poteſtas ſæcularium principum eſt ciuilis, & non ſpiritualis, & Eccleſiaſtica.

Et idem dicendum eſt de penſionibus.

DISPVTATIO XVIII.

An liceat Principibus ſæcularibus literas Apoſtolicas de cauſis ſpiritualibus recognoſcere, & diſcutere, an ſint falſæ, & ſubreptitiæ.

1. Sent. eſt Couarr. Driedonis

1 SENTENTIA eſt Couarr. loco citato, qui tenet affirmatiuam, & refert in aliquibus prouincijs eſſe Principum leges, quæ prohibent, ne literæ Apoſtolicæ recipiantur, nec exequantur, quin prius apud Magiſtratus ſæculares diſcutiantur, an ſint veræ, vel ſubreptitiæ.

Et primo probatur, quia id ſeruatur vſu, & conſuetudine in multis regnis principum Chriſtianorum, idem docet Driedonus, quem Couarr. citat.

2. Sentent. 2 Sententia tenet partem negatiuam.

Concluſio. Dico, iure communi pertinere ad iudices Eccleſiaſticos huiuſmodi recognitionem ad laicos vero pertinere non iure, ſed ſolo priuilegio ſedis Apoſtolicæ, & conſenſu Roma. Pontificis, qui poteſt, ſi velit iuſta de cauſa, id Principibus, & Regibus demandare, & committere, vt ipſi non au-

ctoritate

ctoritate propria, & poteſtate ciuili, regia, vel Imperatoria literas Apoſtolicas diſcutiant, ſed auctoritate Pontificis ipſis delegata, vt tanquam delegati a ſummo Pontifice id faciant: de priuilegio autem Apoſtolico, & de eius tenore omnino conſtare debet, quia qui priuilegium allegat, illud oſtendere & probare tenetur cap. 1. de priuileg. nam quod priuilegio vendicatur, ſi non oſtenditur, vſurpatur cap. fruſtra 8. diſt.

DISPVTATIO XIX.

An leges ciuiles Principum ſtatuentes poſſe eos, qui a iudicibus Eccleſiaſticis per vim & iniuriam cenſuris afficiuntur excommunicatione v. g. interdicto, &c. ſaculares magiſtratus adire poſſint, vt vim propulſant, & edicto cogant iudices Eccleſiaſticos ab ea vi, iniuria deſiſtere, ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam.

1 SENTENTIA eſt Couarr. qui tenet poſſe principes condere huiuſmodi leges, & eas eſſe iuſtas. *1. Sent. eſt Couarr.*

Primo probatur, quia niſi Principes hoc remedio vterentur aduerſus iudices Eccleſiaſticos, innocentes paſſim opprimerentur, & Epiſcopi, quoniam procul a Romana Curia diſtant, auctoritate ſua Eccleſiaſtica ſæpe abuterentur, ſed hoc inconueniens per huiuſmodi leges tollitur, ergo: ſecundo probatur, quia Principum eſt, vt habetur in cap. Reg. 23. quæſt. 5. ius cuique reddere, & per vim oppreſſos a manibus violentorum liberare, ergo: ter-

tio probatur ex cap. principes, cap. adminiſtratores, 23. quæſt. 5. in quibus habetur, Principes ſæculi intra Eccleſiā eam poteſtatem habere, vt ſuperborum ceruices comprimant, & quod fieri non poteſt per iudices Eccleſiaſticos, .ſ. vel quia non poſſunt, vel negligunt id facere, ab ipſis iuxta diſciplinam reipublicæ vtilem, executioni mandetur. Quarto probatur, quia hic vſus eſt apud Gallos, & apud aliquot alios principes, ergo

2. Sentent. 2 Sententia affirmat eſſe contra canones, & iura, vt principes, & iudices ſæculares iudicent cauſas, & perſonas Eccleſiaſticas, & ad ſua tribunalia vocent, & pœnas in eas conſtituant: nam ſi clericus, vel Epiſcopus fuerit pœna dignus, debet condemnari, & puniri ab Eccleſiaſtico iudice ſecundum canones, nam clericus debet conueniri coram Epiſcopo, Epiſcopus coram Archiepiſcopo, vt determinat cap. ad reprimendam de offic. ordin. cap. ſacro. de ſent. excomm. Archiepiſcopus coram primate, cap. antiqua, de priuil. primas coram Rom. Pontifice, vel Legato. Cur ergo, ſi Epiſcopus delinquat, cauſa defertur ad Curiam Principum ſæcularium, & non ad Archiepiſcopum, non ad Primatem, non ad Nuntium, vel Legatum Pontificis?

1. Concluſ. 1 Dico, Magiſtratus regios, & principes ſæculares iure non poſſe cognoſcere cauſas eccleſiaſticas, cum eccleſiaſtici iudices, vel negligunt, vel nequeunt: probatur, quia non eſt conſequens, ſi Epiſcopi id non faciunt, deeſſe in prouincijs & regnis iudices Eccleſiaſticos competentes, cū ſint Archiepiſcopi, Primates, cum ſint Pontificis Legati.

Quid faciē du quando Pontifices omnia iura negligunt, & ſubuertūt. 1 Dices, quid ſi ipſe quoque Romanus Pontifex canones, leges, & omnia iura negligat, & ſubuertat? delicta impunita relinquat? innocentes opprimat? vim inferat, & res eccleſiæ diſſipet? Regum & principum iura peruertat?

Papa non cognoſcit in terris vllā poteſtatē ſupra ſe Reſpondeo, Romanum Pontificem nullam poteſtatem in terris ſupra ſe cognoſcere, & a nullo; niſi a Deo iudicari c. nemo, 9. q. 3. c. ſi Papa, d. 40. c. ipſi ſunt, c. cuncta, 9. q. 3.

Item

Item Roman. Pontificem ſuperiorem eſſe qualibet humana poteſtate, & lege, vt tuſe infra, quando diſputabimus de poteſtate Romani Pontificis, quare ſi Pontifex legi ciuili, & canonici deroget, vel iuri ſcripto Regis, & id iniuſta cauſa faciat, iudicari, aut condemnari ab vlla poteſtate non poteſt, ſed orandus, & monendus eſt, ne id faciat, ei ſunt proponendæ rationes, & cauſæ; quibus moueri poſſit, ne canones & priuilegia violet, & abroget. Itẽ per Cardinales, & alios præſules eccleſiarum rogandus eſt, vt Principum, & aliorum paci, & tranquillitati proſpiciat. *Papa eſt ſuperior qualibet alia pŏtate.*

Et hoc eſt, quod Turrecrem. in ſumma de eccleſ. lib. 2. cap. 106. Sylueſter Papa quæſt. 4. verſ. ex Paludano docuerunt.

Ex his patet ſolutio argumentorum, quæ ſunt deſumpta ex cap. filijs, vel nepotibus, & cap. princeps, cap. adminiſtratores, & cap. regum ſupra citatis; de quorum vera intelligentia vidi deciſionem Rotalem in cauſa Oſcen. canonicatus an. 1595. coram Penia. *Reſpondetur ad argumẽtorũ. Deciſio Rotæ.*

Obijcies, ius naturale eſt, vim vi repellere, l. vt vim ff. de iuſtit. ergo laicus ius habet vim repellendi vi. Reſpondeo, vim vi repelli poſſe in eo caſu tantum, quando iudex, vel alius ſuperior priuata auctoritate extra iudicium vim affert, non autem cum publica auctoritate iudicis procedit, ſeruando ordinem iuris; & ſi etiam tunc contra canones, & iura opprimatur, & condemnet innocentem, peccat quidem iudex, & ſecundum canones eſt appellandum ad iudices ſuperiores, vt ſupra diximus.

1 Dices, quid erit agendum, ſi ſupremus iudex eccleſiaſticus damnet innocentem. Reſpondeo, innocentem debere æquo animo pœnas ſuſtinere, & non iudici manus & arma inferre contra Victoriam in repetit. de poteſt. Papæ, & Concil. in 22. propoſit. Quare vſus forenſis, quem approbat Couarr. non mihi probatur; imo videtur contra canones, & iura, & nullo modo defendi poteſt: cum canones *Quid faciẽdum cum iudex eccleſiaſticus dãnat innocentem. Falſa doctrina Couarruuia.*

DISPVTATIO X.

An leges ſæculares, quibus cauetur, ne quis poſſeſsionem apprehendat Eccleſiæ, vel beneficiorum ſine facultate Principis, vel ſuorum miniſtrorum, valeant.

Concluſio. DICO cum communi ſententia Canoniſtarum, quos refert Fely. in cap. Eccleſ. S. Mariæ de Conſtit. nu. 96. non valere, quoniam derogant eccleſiaſticæ immunitati, eccleſia enim habet ius, & poteſtatem mittendi clericos in poſſeſſionem eccleſiarum, & beneficiorum; ita omnes Canoniſtæ, qui communiter reprobant conſ. 23. Angeli incip. *nulla perſona* contra quod tenet etiam Abbas conſ. 83. lib. 1.

DISPVTATIO XI.

An valeant leges ſæcularium Principum conſtituentes pœnam propinquis, & cognatis Eccleſiaſticorum, eo quod Eccleſiaſtici ipſorum ſuis legibus obedire nolint.

Concluſio. DICO non valere, quoniam damno afficiunt eccleſiaſticos, & derogant immunitati eccleſiaſticæ, ita Fely. num. 99. & eſt textus in cap. olim de iniurijs.

Quæres, quid dicendum de legibus punientibus,

tibus, opprimentibus, vel onerantibus colonos, vel famu- *Quid dicẽdum de colonis.*
los Eccleſiaſticorum, eo quod iſti eorum forum, iuriſdi-
ctionem detractent, & recuſent: Reſpondeo, eodem prorſus modo, quo ſupra dixi de Eccleſiaſticis dominis.

DISPVTATIO XII.

An valeant leges Principum ſæcularium quibus ſtatuitur vt clerici vnà cum laicis aliquid tribuant ad reficiendas vias, pontes, portas, muros ciuitatis, & alia huiuſmodi; vt ſtatuerunt Honorius, & Theodoſ. in l. ad inſtruct. & Theodoſ. & Valent. in l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccleſ.

1 SENTENTIA eſt dicentium clericos, & eccleſiam debere contribuere, ita Innoc. Vinc. Hoſt. Glo. Cardin. Anchar. Philipp. in cap. non minus, de eccleſ. immunit. *1. Sentẽtia*

2 Sententia eſt dicentium, clericos, & eccleſiam non debere contribuere: & hæc eſt ſententia communis canoniſtarum, ita Abb. Ioan. Andr. Butr. & alij, in cap. non minus, de eccleſ. immun. *2. ſentẽtia*

1 Dico, huiuſmodi leges non obligare eccleſiaſticos, & eccleſias, etiam quando eſt communis vtilitas, niſi vel conſulto Rom. Pontifice, ſi poteſt, vel non poteſt Epiſcopo loci iuxta deciſionem Canonum non minus de immun. Eccleſ. *Concluſio.*

Quæres, quid dicendum de his, quæ toti populo ſoluenda imponuntur ad communem cuſtodiam vrbis, mu-

rorum, agrorum, tempore peſtis, & belli. Reſpondeo, eodem prorſus modo, quo ſupra.

Et licet prima ſententia ſit ſecundum ius ciuile, tamen ſecunda cum ſit ſecundum ius canonicum omnino tenenda eſt.

Vide Beroum conſ. 31. incip. conſultatio. lib. 1.

DISPVTATIO XIII.

An Eccleſiaſtici rei læſæ maieſtatis per principes ſæculares, & eorum iudices puniri poſſint.

Concluſio. DICO, non poſſe iure, ita Iul. Clar. lib. 5. recept. ſent. in pract. crimin. quæſt. 36. nu. 28. & probatur ex cap. ſi diligenti, de foro compet. vbi deciditur, quod clericus nonniſi coram iudice Eccleſiaſtico conueniri, vel condemnari poteſt.

Obiectio. Obijcies, in aliquibus ciuitatibus vi conſuetudinis vigentis eccleſiaſticos puniri ob crimen læſæ maieſtatis a iudicibus ſæcularibus.

Reſpondeo, in hac parte huiuſmodi conſuetudinem corruptelam eſſe, nec vis vlla præſcriptionis, longæue conſuetudinis laico ius dare poteſt, quia in laicum poteſtas Eccleſiaſtica cadere non poteſt: ita omnes communiter, vt infra.

DISPVTATIO XIV.

An leges Principum ſæcularium ſint iuſtæ, cum Eccleſiaſtica immunitati, & libertati derogare videantur.

1 NOTANDVM eſt, in quibuſdam prouincijs & Regnis Chriſtianorum Principum eſſe ſtatuta & leges quibus cauetur, ne externi admittantur ad eccleſiaſtica beneficia, ac proinde literæ Apoſtolicæ non recipiantur contrarium decernentes: item ne ex beneficijs eccleſiaſticis penſiones ſoluantur externis impoſitæ, & huiuſmodi literæ Apoſtolicæ non recipiantur. item non admittantur literæ Apoſtolicæ, quibus derogatur priuilegijs eccleſiarum conferendi Canonicatus Magiſtris, vel Doctoribus. *1. Notand.*

2 Notandum, eſſe leges & ſtatuta, quibus cauetur, ne Legati, vel Nuncij Apoſtolici ad regnum aliquod auctoritate Pontificia miſſi, vtantur facultatibus ſibi a Romano Pontifice conceſſis, priuſquam facultates huiuſmodi referantur ad Regia prætoria, & iudicibus, vel magiſtratibus Regijs exhibitæ legantur, & recognoſcantur. *2. Notand.*

3 Notandum eſt, hanc difficultatem fuſe tractarunt Couarr. in lib. pract. quæſt. cap. 35. & 36. Dried. lib. 2. de liber. Chriſt. cap. 2. *3. Notand.*

Hic monemus lectorem in hac quæſtione decidendo, ſicut & in reliquis, ita caute procedendum, vt nihil dicatur, quod vel immunitati eccleſiaſticæ derogẽt, vel legitimam Regum, aut principum poteſtatem tollat, lædat, aut offendat. *Admonitio auctoris ad lectorem.*

Et ita breuiter referam, quid auctores de hac re ſenſerint, ſecundo quæ erunt probabiliora, ideo.

4 Notand.

4 Notandum eſt, inter excommunicationes, quæ in Bulla Cœnæ Domini promulgantur, vnam ferri ſolitam ab anno Domini 1586. quæ conſtituitur in laicos, & etiam clericos, qui ciuilium principum auctoritate aliquo modo prohibent, impediuntve executionem literarum Apoſtol. mandator. & aliorum eccleſiaſt. proceſſuum, vel decretorum pertinentium ad gratiam, vel iuſtitiam, & in eos, qui ſuum ad id conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ tollendæ, vel iniuriæ depellendæ, vel cauſa alterius obtenti iuris, ſeu etiam donec appellauerint ad Rom. Pontificem melius informandum, aut ei ſupplicauerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram Rom. Pontifice legitime proſequantur.

Quare dubitatur, an huiuſmodi excommunicatione afficiantur iudices, Magiſtratus ciuiles, qui vim, vel iniuriã repellendi cauſa literas Apoſtolicas apud ſe retinent, & impediunt, quominus executioni mandentur, nec quippiam ad Romanum Pontificem referant, vigore priuilegiorum, & vt hæ difficultates bene diſcutiantur, ſit

DISPVTATIO XV.

An cauſa poſſeſſoria, quando eſt de rebus ſpiritualibus, vel quaſi ſpiritualibus poſſit iure coram iudice ciuili agi, & iudicari.

DE hac quæſtione agit Abb. c. literas de iuram. calum. Couarr. lib. pract. quæſt. c. 35. nu. 1.

1. Notand. Quotuplex ſit cauſa. Quid ſit cã ſpiritualis ſimpliciter

1 Notandum eſt, vt docet Abbas, quæſtio, ſeu cauſa de re ſpirituali poteſt eſſe ſimpliciter ſpiritualis, aut ſimpliciter ciuilis, aut mixta; ſimpliciter ſpiritualis eſt ea, in qua tractatur de iure,

iure, .ſ. an hoc, vel illud matrimonium valeat, an hic, aut ille ſit ex legitimo matrimonio natus, an impetratio beneficij canonica fuerit; &c. & huiuſmodi cauſæ nullo modo coram iudice ſæculari tractari poſſunt; cap. tuam, de ordine cognitionũ, & c. lator, c. cauſam, qui filij ſint legitimi.

Cauſa, quaſi ſpiritualis eſt ea, in qua agitur iudicio poſſeſſorio, quod requirit etiam ex aliqua parte petitorium, quo agitur de proprietate rei, ex. g. cum tractatur de reſtituenda coniuge marito, opus enim eſt eam cauſam agere, ſcilicet, legitimum inter eos matrimonium conſtitiſſe, cap. ex tranſmiſſa, & cap. ex parte, de reſti. ſpolia: & hæc cauſa ex Abbate agi debet coram iudice Eccleſiaſtico, quia eſt ei coniuncta cauſa ſpiritualis, ſine qua expediri non poteſt. *Quid cauſa quaſi ſpiritualis*

Cauſa ſimpliciter ciuilis eſt, in qua nihil ſpirituale tractatur, vt cum agitur de iure ſuccedendi in hæreditate. *Quid cauſa ſimpliciter ciuilis.*

Cauſa mixta eſt, in qua tractatur, an Franciſcus, v. g. ſuccedat in regno, quia ſimul etiam agitur, an fuerit hæreticus, vel excommunicatus. his poſitis.

Quæſtio eſt, an cum agitur vt Franciſcus clericus recuperet eccleſiæ poſſeſſionem, a qua eſt eiectus per vim, vel retinet beneficij poſſeſſionem, in qua ab alio turbatur, ſit cauſa ſpiritualis, an potius ciuilis. *Quid cauſa mixta.*

1 Sententia eſt Guidonis Papæ, Guliel. Bened. Nicolai Boer. Anfretij, Thom. Gramm. Ioan. Gall. Carol. Degraſſ. Ioan. Sel. quos refert Couarr. lib. pract. quæſt. cap. 35. num. 1. qui dicunt, huiuſmodi cauſam eſſe ciuilem, & ad iudices laicos pertinere, & in Gallia eſſe conſuetudine receptum. *1. Sententia eſt Guido Gulielm. Gall. Carol. Io. Sel.*

Probant auctoritatibus Gloſ. in cap. cum dilectus, de elect. verb. iuramento, & in cap. literas, de reſtit. ſpoliat. in verb. iuramento, & Ioan. Andr. in cap. frequens, de reſtit. ſpoliat. in 6. Innocentij in eodem cap. cum dilectus, & Archid.

2 Sent. Io. Lign. 2 Sententia eſt Ioan. Lignani, & aliorum apud Panor. in cap. literas, dicentium, huiuſmodi cauſam eſſe ſpiritualem, vel quaſi ſpiritualem, & ad eccleſiaſticum iudicem pertinere; & probatur ex Clement. 1. de cauſa poſſeſſ. & Clem. 1. de ſequeſt. poſſeſſ. vbi cauſa de beneficio, ſiue iure petitorio, ſiue poſſeſſorio ſpiritualis cenſetur, his poſitis.

Hæc ſecunda ſententia eſt vera & tenenda, quia iuri canonico conformis.

Quid faciat conſuetudo. Quæres, an ob conſuetudinem receptam, hæc cauſa poſſit ad ciuiles iudices pertinere, cum reus eſt laicus, & actor clericus eſt. Reſpondeo contra Couarruuiam tenentem affirmatiuam, & contra Matthæum de Afflict. decil. 34. dicentem id in Regno Neapolitano vſu eſſe receptum: ſi huiuſmodi cauſa eſt ſpiritualis, vel quaſi ſpiritualis, ad iudicem laicum trahi non poteſt, nec conſuetudo contraria vim habet: nam laicus non poteſt ſibi vendicare, quæ ſunt Eccleſiaſt. iuris. Et hæc ſententia eſt tenenda.

DISPVTATIO XVI.

An cum Epiſcopi, & cæteri ordinarij, et his ſuperiores Antiſtites ſunt negligentes in iudicandis huiuſmodi cauſis ad Eccleſiam pertinentibus; iudex ſæcularis iure poſſit eas ad ſe reuocare.

1. Sentent. 1 SENTENTIA eſt Couarruuiæ, quem ſequuntur multi, id fieri poſſe. & probant primo, quia ſic reſpublica quiete viuit, & omnis violentia propulſatur, nam alias delicta impunita remanerent, & innocentes ab improbis vexarentur. Secundo probatur auctoritate ex cap. filij, vel nepotibus, 16. qu. 7. vbi habetur Epiſcopis, & Archiepiſcopis, negligentibus

puni-

punitionem eorum rectorum, qui bonis eccleſiaſticis abutuntur, licere patronis eccleſiarum Regem adire, vt illi malo medeatur.

2 Sententia eſt Abbatis, in cap. qualiter, & quando, de iudic. nu. 7. Innoc. Archid. Ioan. Andr. Panor. ibidem, qui dicunt iure id fieri non poſſe. *2. Sentent.*

1 Dico, ſecunda ſententia vera eſt. Nec enim canones, & iura voluerunt, vt ſpirituales cauſæ ad profanos iudices deferantur, & deuoluantur: nam in cap. qualiter, & quando, de iudic. Innocen. III. ſic definiuit, ne pro defectu iuſtitiæ clerici deferantur ad iudicium ſæculare, quod omnino fieri prohibemus, & idem conſtat ex cap. ſi quis clerici, & cap. placuit, cap. Chriſtianis, cap. cleric. 11. qu. 1. *1. Concluſ.*

Ad argumenta primæ ſententiæ: ad primum reſpondeo, non propterea ſequi, vt impunita maneant delicta, aut innocentes ab improbis hominibus opprimantur: nam ſi Epiſcopi negligenter ſe geſſerint, præcipiunt canones, vt cauſæ ad Archiepiſcopos deferantur, quod ſi illi neglexerint, ad Primates, & Patriarchas recurrant, & poſtea ad Nuntios, ad Legatos, & ad ſummum Pontificem. *Reſpondetur ad argum. 1. ſententiæ.*

Ad ſecundum argumentum reſpondet Panorm. in prædicto cap. qualiter, nihil obeſſe, quia ſolum ibi ſtatuitur, vt Epiſcopo negligente, vel renuente ad Regem cauſa deferatur, non vt Rex ipſe cauſam iudicet, ſed vt moneat ſuperiorem, vel ego reſpondeo hoc ius fuiſſe ſublatum ab Innocentio III. in cap. qualiter, & quando ſupra allegato, vt ipſe quoque Abbas teſtatur, & gloſ. quæ habetur in cap. illo filij, & ideo merito ſecundum Abb. reijcitur.

Nec mirum hoc eſſe debet, nam olim multa fuerūt permiſſa, & conceſſa, quæ poſtea ſunt merito reuocata, mutata, & ſublata.

Et ſic poteſt reſpondi ad omnia alia argumenta, & auctoritates contra noſtram concluſionem.

DISPVTATIO XVII.

An leges Principum ſæcularium ſtatuentes, ne beneficia Eccleſiaſtica conferantur externis, nec illis ſoluantur penſiones, nec admittantur literæ Apoſtolicæ derogantes iuri patronatus Principum, ne executioni mandentur ſine conſenſu eorum, ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam.

1 Sentent. & Couarr. Edictum Caroli V. 1 SENTENTIA eſt Couarruuiæ, de pract. qu. cap. 36. tenentis partem negatiuam, & refert extare edictum Caroli V. in Regnis Hiſp. quo iniungitur Epiſcopis, & Regis Magiſtratibus præcipitur, vt curent, ne auctoritate literarum Apoſtolicarum iuri patronatus laicorum derogetur, & ideo in prætorio regio huiuſmodi literæ prius recognoſcuntur, & diſcutiuntur, & executio impeditur, donec Pontifex certior fiat, quantum detrimentum Hiſpan. regna patientur, & quàm grauis multorum offenſio ſit oritura, & tandem, vt velit huic tanto malo occurrere.

Rebuffus in praxi beneficiorum, 3. par. ſignaturæ, in verb. Nec non iure patronatus nu. 12. & 36. teſtatur hoc ipſum apud Gallos obſeruari.

Has leges Couarr. cap. 10. quibuſdam rationibus defendit. Primo, quia hæ leges ante Philippi II. & Caroli V. tempora fuerunt longa conſuetudine receptæ, & approbatæ. Secundo, quia canones etiam præcipiunt, ne in externos eccleſiaſtica beneficia conferantur. Tertio, quia Reges Hiſpan. ſunt protectores, & patroni eccleſiarum, quæ in ipſorum regnis fundatæ ſunt.

2 Sen-

2 Sententia eſt communis poſſe Romanum Pontificē iurepatronatus laicorum derogare, ſi velit, ac proinde ſi velit, non inferre iniuriam, neque vim laicis, quia vtitur iure ſuo, & ſolum id ius adimit laico, quod habet ab eccleſia, & hoc docent gloſ. Archid. Innoc. Abb. cap. relati a Couarr. loco citato. *2. Sent. eſt glo. Arch. Inn. Abb.*

1 Dico, iuripatronatus laicorum non creditur Rom. Pontif. derogare, niſi expreſſe id faciat: hæc concluſio patet ex ſe. *1. Concluſ.*

2 Dico, quando Papa expreſſe derogat, debent profani iudices obedire, non obſtantibus principum legibus, ratio eſt, quia cauſa eſt ſpiritualis, & eccleſiaſtica, & ita ſi Pontifex ferat excommunicationem contra impedientes literas Apoſtolicas, certe impedientes ſunt excommunicati, niſi id ſeruent, quod Pius V. in Bulla Cœnæ Domini expreſſit anno 1568. vbi excommunicat laicos, & clericos, qui ciuilium principum auctoritate aliquo modo prohibent, impediunt executionem, & vſum literarum Apoſtolicarum, mandatorum, vel aliorum eccleſiaſticorum proceſſuum, vel decretorum pertinentium ad gratiam, vel iuſtitiam, & eos qui ſuum ad id conſilium, aut auxilium perſtant etiam pro textu violentiæ tollendæ, vel alterius obtenti iuris, ſeu etiam donec ipſi appellauerint ad Romanū Pontificem melius informandum, aut ipſi ſupplicauerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram Romano Pontifice legitime proſequantur. *2. Concluſ.*

3 Dico, ex his intelligitur non eſſe liberum Magiſtratibus, & iudicibus ſæcularibus literas Pontificias reijcere, quarum auctoritate beneficia in externos clericos conferuntur, aut derogantur iuripatronatus laicorum, ſed licitum erit opponere de ſubreptione talium literarum apud iudicem Eccleſiaſticum. *3. Concluſ.*

Quod ſi in literis Apoſtolicis expreſſe vtrique iuri Pontifex deroget, tunc licebit coram iudice competenti eccle-

ſiaſtico ſeruato ordine iuris ad Pontificem Romanum appellare, & ipſi ſupplices libellos offerre, ne literæ Pontificiæ exequantur, dummodo id faciat opera & miniſterio iudicum eccleſiaſticorum, & poſtea vere appellationem, vt ait Pius V. proſequantur: alioquin ipſi nec propria aúctoritate, nec regia literas Apoſtolicas impedire poſſunt: ratio eſt, quia poteſtas ſæcularium principum eſt ciuilis, & non ſpiritualis, & Eccleſiaſtica.

Et idem dicendum eſt de penſionibus.

DISPVTATIO XVIII.

An liceat Principibus ſæcularibus literas Apoſtolicas de cauſis ſpiritualibus recognoſcere, & diſcutere, an ſint falſæ, & ſubreptitiæ.

1. Sent. eſt Couarru. Driedonis

1 SENTENTIA eſt Couarr. loco citato, qui tenet affirmatiuam, & refert in aliquibus prouincijs eſſe Principum leges, quæ prohibent, ne literæ Apoſtolicæ recipiantur, nec exequantur, quin prius apud Magiſtratus ſæculares diſcutiantur, an ſint veræ, vel ſubreptitiæ.

Et primo probatur, quia id ſeruatur vſu, & conſuetudine in multis regnis principum Chriſtianorum, idem docet Driedonus, quem Couarr. citat.

2. Sentent. 2 Sententia tenet partem negatiuam.

Concluſio. Dico, iure communi pertinere ad iudices Eccleſiaſticos huiuſmodi recognitionem ad laicos vero pertinere non iure, ſed ſolo priuilegio ſedis Apoſtolicæ, & conſenſu Roma. Pontificis; qui poteſt, ſi velit iuſta de cauſa, id Principibus, & Regibus demandare, & committere, vt ipſi non au-

ctoritate

ctoritate propria, & poteſtate ciuili, regia, vel Imperatoria literas Apoſtolicas diſcutiant, ſed auctoritate Pontificis ipſis delegata, vt tanquam delegati a ſummo Pontifice id faciant: de priuilegio autem Apoſtolico, & de eius tenore omnino conſtare debet, quia qui priuilegium allegar, illud oſtendere & probare tenetur cap. 1. de priuileg. nam quod priuilegio vendicatur, ſi non oſtenditur, vſurpatur cap. fruſtra 8. diſt.

DISPVTATIO XIX.

An leges ciuiles Principum ſtatuentes poſſe eos, qui a iudicibus Eccleſiaſticis per vim & iniuriam cenſuris afficiuntur excommunicatione v. g. interdicto, &c. ſæculares magiſtratus adire poſſint, vt vim propulſant, & edicto cogant iudices Eccleſiaſticos ab ea vi, iniuria deſiſtere, ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam.

1 SENTENTIA eſt Couarr. qui tenet poſſe principes condere huiuſmodi leges, & eas eſſe iuſtas. *1. Sent. eſt Couarr.*

Primo probatur, quia niſi Principes hoc remedio vterentur aduerſus iudices Eccleſiaſticos, innocentes paſſim opprimerentur, & Epiſcopi, quoniam procul a Romana Curia diſtant, auctoritate ſua Eccleſiaſtica ſæpe abuterentur, ſed hoc inconueniens per huiuſmodi leges tollitur, ergo: ſecundo probatur, quia Principum eſt, vt habetur in cap. Reg. 23. quæſt. 5. ius cuique reddere, & per vim oppreſſos a manibus violentorum liberare, ergo: ter-

tio probatur ex cap. principes, cap. adminiſtratores, 23. quæſt. 5. in quibus habetur, Principes ſæculi intra Eccleſiã eam poteſtatem habere, vt ſuperborum ceruices comprimant, & quod fieri non poteſt per iudices Eccleſiaſticos, .ſ. vel quia non poſſunt, vel negligunt id facere, ab ipſis iuxta diſciplinam reipublicæ vtilem, executioni mandetur. Quarto probatur, quia hic vſus eſt apud Gallos, & apud aliquot alios principes, ergo

2. Sentent. 2 Sententia affirmat eſſe contra canones, & iura, vt principes, & iudices ſæculares iudicent cauſas, & perſonas Eccleſiaſticas, & ad ſua tribunalia vocent, & pœnas in eas conſtituant: nam ſi clericus, vel Epiſcopus fuerit pœna dignus, debet condemnari, & puniri ab Eccleſiaſtico iudice ſecundum canones, nam clericus debet conueniri coram Epiſcopo, Epiſcopus coram Archiepiſcopo, vt determinat cap. ad reprimendam de offic. ordin. cap. ſacro. de ſent. excomm. Archiepiſcopus coram primate, cap. antiqua, de priuil. primas coram Rom. Pontifice, vel Legato. Cur ergo, ſi Epiſcopus delinquat, cauſa defertur ad Curiam Principum ſæcularium, & non ad Archiepiſcopum, non ad Primatem, non ad Nuntium, vel Legatum Pontificis?

1. Concluſ. 1 Dico, Magiſtratus regios, & principes ſæculares iure non poſſe cognoſcere cauſas eccleſiaſticas, cum eccleſiaſtici iudices, vel negligunt, vel nequeunt: probatur, quia non eſt conſequens, ſi Epiſcopi id non faciunt, deeſſe in prouincijs & regnis iudices Eccleſiaſticos competentes, cũ ſint Archiepiſcopi, Primates, cum ſint Pontificis Legati.

Quid faciẽdũ quando Pontifices omnia iura negligũt, & ſubuertũt. 1 Dices, quid ſi ipſe quoque Romanus Pontifex canones, leges, & omnia iura negligat, & ſubuertat? delicta impunita relinquat? innocentes opprimat? vim inferat, & res eccleſiæ diſſipet? Regum & principum iura peruertat?

Papa non cognoſcit in terris vllã potẽtẽ ſupra ſe Reſpondeo, Romanum Pontificem nullam poteſtatem in terris ſupra ſe cognoſcere, & a nullo; niſi a Deo iudicari c. nemo, 9. q. 3. c. ſi Papa, d. 40. c. ipſi ſunt, c. cuncta, 9. q. 3.

Item

Papa eſt ſuperior qualibet alia poteſtate.

Item Roman. Pontificem ſuperiorem eſſe qualibet humana poteſtate, & lege, vt fuſe infra, quando diſputabimus de poteſtate Romani Pontificis, quare ſi Pontifex legi ciuili, & canonici deroget, vel iuri ſcripto Regis, & id iniuſta cauſa faciat, iudicari, aut condemnari ab vlla poteſtate non poteſt, ſed orandus, & monendus eſt, ne id faciat, ei ſunt proponendæ rationes, & cauſæ; quibus moueri poſſit, ne canones & priuilegia violet, & abroget. Itẽ per Cardinales, & alios præſules eccleſiarum rogandus eſt, vt Principum, & aliorum paci, & tranquillitati proſpiciat.

Et hoc eſt, quod Turrecrem. in ſumma de eccleſ. lib. 2. cap. 106. Syluester Papa quæſt. 4. verſ. ex Paludano docuerunt.

Reſpondetur ad argumẽtorũ.

Deciſio Rotæ.

Ex his patet ſolutio argumentorum, quæ ſunt deſumpta ex cap. filijs, vel nepotibus, & cap. princeps, cap. adminiſtratores, & cap. regum ſupra citatis; de quorum vera intelligentia vidi deciſionem Rotalem in cauſa Oſcen. canonicatus an. 1595. coram Penia.

Obijcies, ius naturale eſt, vim vi repellere, l. vt vim ff. de iuſtit. ergo laicus ius habet vim repellendi vi. Reſpondeo, vim vi repelli poſſe in eo caſu tantum, quando iudex, vel alius ſuperior priuata auctoritate extra iudicium vim affert, non autem cum publica auctoritate iudicis procedit, ſeruando ordinem iuris: & ſi etiam tunc contra canones, & iura opprimatur, & condemnet innocentem, peccat quidem iudex, & ſecundum canones eſt appellandum ad iudices ſuperiores, vt ſupra diximus.

Quid faciẽdum cum iudex eccleſiaſticus dãnat innocentem.

Falſa doctrina Couarruuiæ.

1 Dices, quid erit agendum, ſi ſupremus iudex eccleſiaſticus damnet innocentem. Reſpondeo, innocentem debere æquo animo pœnas ſuſtinere, & non iudici manus & arma inferre contra Victoriam in repetit. de poteſt. Papæ, & Concil. in 22. propoſit. Quare vſus forenſis, quem approbat Couarr. non mihi probatur; imo videtur contra canones, & iura; & nullo modo defendi poteſt: cum canones

nones

nones prohibeant, ne etiam Imperatores, Reges, & Principes de clericis, & de cauſis ſpiritualibus, & eccleſiaſticis cognoſcant, & iudicent, nam pugnat cum ſacris canonibus, vt ab eccleſiaſticis iudicibus ad ciuiles, & ſæculares iudices appelletur, ita colligitur ex cap. qualiter, & quando, de iudic. cap. ſi quis clerici, cap. placuit, cap. Chriſtianis, cap. clericum 11. qu. 1.

Obiectio. Obijcies, in aliquibus prouincijs eſſe receptum conſuetudine, quod laici de certis eccleſiaſticorum criminibus, & cauſis iudicent, & corrigant. Reſpondeo, hanc conſuetudinem canones corruptelam appellant: nam nunquam poteſt venire in præſcriptionem, vt laicus iudicet cauſas, & perſonas Eccleſiaſticas: & ita non erit ſatis, etiamſi cõſuetudo ſit temporis diuturnitate firmata, cuius initium non appareat, quoniam, vt docet Ioan. Andr. in cap. 2. de præb. in 6. & Abb. in cap. quanto, de conſuet. conſuetudo longi temporis decurſu munita, cuius initium in hominum memoria non eſt, dat quidem ius ei, qui capax eſt poteſtatis, vt habetur cap. 1. de præſcrip. in 6. ſed non dat ius ei, qui capax non eſt iuriſdictionis eccleſiaſticæ, vt ſupra diximus.

DISPVTATIO XX.

An poteſtas, quæ a ſummo Pontifice datur ſuis Nuncijs, & Legatis, a Regibus & ſuis Magiſtratibus diſcuti iure poßit.

COVARRVVIAS in cap. ſupra citatum, num. 4. dicit huiuſmodi conſuetudinẽ eſſe in aliquibus regnis, & defendit eſſe iuri congruentem, ne inquit, hi aliqua auctoritate vtantur cum detrimento ſuorũ ſubditorum, & regnorum; cum externi ſæpe ignorent, quæ ſint

ſint priuilegia Regni, & prouinciarum.

Reſpondeo ad hanc ſententiam, & ad argumentum Couarr. quod ad ſummum eius argumentum tantum probat, Nunciorum, & Legatorum poteſtatem diſcuti debere per iudices eccleſiaſticos, qui in regnis commorantur, quales ſunt Epiſcopi, Archiepiſcopi,&c. & ſic dico huiuſmodi conſuetudinem, quam refert Couarr. eſſe contra iura & canones, vt ſupra; ex commiſſione Papæ exhiberi tamen debent literæ Apoſtolicæ Legatorum, & Nunciorum Regibus, & Principibus, vt eis innoteſcat legitima legatio, neque enim videtur eſſe Pontificis mens, vt aſſerenti ſe eſſe Legatum, vel Nuncium Apoſtolicum, ſtatim credatur, niſi literas Apoſtolicas ſuæ Legationis, ſuarumq; facultatum oſtendat, vt colligitur ex cap. nobiliſſimus, diſt. 97. & docent Speculator, & Anton. quos refert Andr. Cambarus in tract. de officio, & poteſt. Legati, lib. 1. §. qualiter Legatus gerere ſe debet, cum prouinciam eſt ingreſſus num. 3. & olim Legati Imperatoribus miſſi literas oſtendebant, ex l.1.C. de manda.princip.

DISPVTATIO XXI.

An Principes habeant ius & poteſtatem conuocanai Epiſcopos, & Archiepiſcopos, & alios Eccleſiarum antiſtites, & præfectos in ſua dictione manentes, vt libertatem, & pacem conſeruent et defendant.

PRO declaratione duplex occurrit difficultas, prima. An Princeps ex eo, quod ſint Principes in ſuis regnis habeant ius patronatus Epiſcopatum, & beneficiorum in eis regnis exiſtentium. Secunda an poſſint conuocare Epiſcopos & Prælatos ſuorum Regnorum Eccleſiaſticos. *Duplex difficultas.*

Ad

Ad primam difficultatem.

1.Concluſ. 1 Dico Principes temporales ex eo, quod Principes ſunt, non habere ius patronatus beneficiorum exiſtentium in ſuis regnis, ita vt ad illa poſsint perſonas eligere & prę-ſentare; dicuntur tamen eſſe patroni Eccleſiarum, & omnium beneficiorum ex eo quod eorum libertatem & immunitatem, & bona protegere, & defendere teneantur; iſto enim modo dicuntur patroni, ideſt defenſores & protectores, ita Abb. in cap. de hoc nu. 10. de ſimon. Præpoſitus in cap. Imperium num. 3. diſt. 10. & ſic reſoluit Rota in terminis in cauſa Quetenſi Abbatiæ de Tugnon. die 3. Aprilis 1595. coram Penea.

Deciſio Rotæ.

Ad ſecundam difficultatem.

2.Concluſ. 2 Dico Reges & Principes ſæculares ratione ſui muneris,& officij non habere ius conuocandi Epiſcopus & eis præcipiendi, vt hoc vel illud faciant, quia de iuro diuino ſunt exempti a Principum ſæcularium iuriſdictione c.quāquam de cenſib. lib. 6. poſſunt tamen Reges pro negotijs Reipublicę communibus rogare Epiſcopos eoſque vocare, vt ad ſe veniant, non tanquam Epiſcopos, ſed tanquam proceres, quia opus illis habent, non tamen præcipiendo, & multo minus ſub minus, vel pœnis.

DISPVTATIO PRIMA.

DE POTESTATE ROMANI PONTIFICIS SVPER VNIVERSVM ORBEM.

OMISSIS erroribus hæreticorum.

In hac materia duæ ſunt ſententiæ.

1 Sententia eſt Pontificem vt Pontificem non habere directe, & immediate vllam temporalem poteſtatem, ſed ſolum ſpiritualem: tamen ratione ſpiritualis habere ſaltem indirecte poteſtatem quandam, eamq; ſummam in temporalib. ita Ioan. de Turrecre. lib. 2. ſum. c. 13. Phigius lib. 5. hierarc. eccleſ. Caiet. in apolog. c. 13. Franciſc. Victor. q. 2. de poteſt. eccleſ. Domi. à Sot. in 4. diſt. 25. q. 2. ar. 1. & Card. Bell. lib. 5. de Poteſt. Pontif. c. 4. 6. *1. Sent eſt Turrecre. Phigii, Caiet. Victo. Sot. Card. Bell.*

Fundamentum horum eſt, Chriſtus vt homo dum in terris vixit, non accepit, nec voluit vllum temporale dominium, ſummus Pontifex Chriſti Vicarius nobis Chriſtum repreſentat, qualis erat dum hic inter nos viueret, ergo ſum. Pontifex nullum habet temporale dominium: & quia hoc fundamentum eſt ex præcipuis baſibus, cui fere totum eorum ædificium innititur, in probando in Chriſto fuiſſe regiam poteſtatem temporalem, aliquantulum immorabor infra in 1. concluſ. *Fũdamentũ primæ ſententiæ.*

2 Sententia eſt Pontificem iure diuino habere pleniſſimam poteſtatem in vniuerſum orbem terrarum, tum in rebus eccleſiaſticis, tum in politicis: ita S. Tho. lib. 3. de re- *2 Sentent. eſt S Tho. S. Anton. S. Bonau.*

S. Augu. Aliſ Hér. & commu nis. gi. prin. c. 10. S. Anton. tit. 3. de domi. reg. c. 2. S. Auguſt. Triumphus, Henric. de Gand. Alenſ. 4. p. c. 4. S. Bonau. in 4. d. 37. & aliorum, & hæc eſt ſententia communior, vt infra in 4. concluſ. videbimus.

1. Cõcluſ. In Chriſto fuit regia poteſtas tẽporalis. 1 Dico, in Chriſto Domino noſtro fuiſſe regiam poteſtatem temporalem contra fundamentũ primæ ſentẽtiæ.

Probatur ex Scriptura. Primo probatur ex auctoritate Scripturæ, Matth. 2. *Cum natus eſſet Dominus Ieſus in Betblehem*, Reges ſapientes orientales proprijs relictis domibus Hieroſolymam ingreſſi, homines interrogando dixerunt, *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum*, Dominum appellant Regem, talemq. muneribus confitentur, ergo.

Math. 2.

Concluſio.

Dices; non tanquàm regem temporalem, ſed vt regem externum a regibus orientalibus Saluatorem muneribus veneratum fuiſſe. Sed contra, quia hæc reſponſio hiſtoriæ Euangelicæ bene accommodari non poteſt: narrat S. Matth. horum Regum nuntio, Herodem turbatum, vniuerſamq. ciuitatem fuiſſe commotam, & fremuit adeo Herodes, ac timuit, ne regnum amitteret noui huius magni Regis ortu, vt barbarie immaniſſima in paruulos innocentes inſeuiendo ab imatu, & infra in finibus illis trucidari iuſſerit: Herodis hæc commotio non aliunde profecta eſt, niſi a Magorum colloquio, quo Regem Iudæorum dominum Saluatorem noſtrum regem temporalem cognoſcebant, & confitebantur, non enim ob regem ſpiritualem excanduiſſet Herodes, nec ſibi timuiſſet, ergo Chriſtus tunc vt Rex temporalis agnitus fuit: quod etiam munera ei a regibus oblata indicant, vt Iuuencus presbyter annotauit, quem S. Gregorius Papa, & alij quamplurimi obſeruauerunt.

Matth 17 Secundo, idem c. 17. exactores didrachmæ Petrum interrogant, cur Chriſtus Dominus noſter tributum non ſolueret: Dominus vt propriam immunitatem oſtenderet, cauſamque, cur non ſolueret Petrũ interrogat, qui nam eſſent immunes ab hoc onere ſoluendo, an filij Regum, an ſubditi

abiecti:

abiecti: reſpondente Petro ſubiectos eſſe illos, qui tributa ſoluunt, infert Dominus, Regum filios liberos eſſe, ipſumq; immunem: & hæc cauſa erat, cur tributum non ſolueret: nihilominus iubet Petro, vt eat ad mare, piſcem capiat, os eius aperiat, in quo ſtateram inueniet, quo exactoribus tributum ſoluat, non quod teneretur: ſed ne illis ſcandalo eſſet: hic ſermo eſt de poteſtate regia temporali, huic nunquam tributa, & vectigalia ſubditi ſoluunt, a quorum ſolutione immunem ſe ait eſſe Dominus. quoniam Rex erat.

Tertio ex Zacha. c. 9. ingredienti Domino Hieroſolymam, occurrit ei turba copioſa, aſinæ inſidenti, quæ veſtimenta ſtrauit in via magnoq. acclamatu illum recipit: cur autem aſinæ Dominus ſuperſederit, enarrans Euangel. hiſt. ait, ea de cauſa factum fuiſſet, vt adimpleretur prophetia Zachariæ: *Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus, ſedens ſuper aſinam*: vt rex temporalis recipitur, & non vt Meſſia Saluator, quia myſterium iſtud iam tunc latuit, ergo in Saluatore noſtro fuit regia temporalis poteſtas: Confirmatur, nam Saluator noſter mittens diſcipulos ad accipiendum aſinam, & pullum eius, ait illis: *Ite in caſtellum, quod contra vos eſt, & ſtatim inuenietis aſinam allegatam, & pullum cum ea, ſoluite, & adducite mihi: & ſi quis aliquid vobis dixerit, dicite, Dominus hic opus habet, & confeſtim dimittet eos*: ergo Dominus hoc actu exercuit regiam poteſtatem.

Quarto probatur in eodem Euangelio, cap. 19. Hebræis clamantibus coram Pilato, ab eoq. flagitantibus, vt Chriſtus crucifigendus traderetur: reſpondit ipſe Regem veſtrum crucifigam? ergo Pilatus agnouit poteſtatem Regiam temporalem, & habuit Pilatus hoc pro cõſtanti, ideo in tabella, quæ capiti Saluatoris ſuperpoſita fuit, inſcribi mandauit I. N. R. I. & in hac ſententia ſemper perſeuerauit, ideo reſpondit Hebræis nolentibus hanc inſcriptionem, quod ſcripſi, ſcripſi.

 1 Obij-

Obiectio-nes. 1 Obijciunt auctores primæ ſententiæ ex Luc. 12. quod adoleſcenti illi roganti Dominum Ieſum, vt iudicium proferret in cauſa, quam cum fratre habebat: reſpondit, *O homo, quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem inter vos*, ergo: inſuper cum nouit, quod raperent eum, regemq; conſtituerent, aufugit, & receſſit in partem aliam, ergo.

Reſponſio. Ad primam obiectionem reſpondeo, negando conſequentiam, quia negando proferre ſententiam, & declinando ab illo iudicio, non ſequitur, vt patet, quod non fuerit Rex.

Ad ſecundam reſpondeo Saluatorem ceſſiſſe regno, dominioq. regali ſibi ab hominibus oblato, quia noluit regē fieri per homines, qui regnum dabat hominibus: præterea id fecit propter eruditionem noſtram, vt fugiamus honores.

Obiectio. 2 Obijciunt, Chriſtus dixit Pilato, *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, ergo: reſpondeo, quod Chriſtus non dicit regnum meum non eſt in hoc mundo, ſed de hoc mundo, intellige electione mundana, aut ſucceſſione in regno: venerat enim, vt nos redimeret: at completo Redemptionis myſterio ſui regni adminiſtrationem Petro contulit, qui hanc poteſtatem temporalem in Ananiam, & Zachariam exercuit, Act. 5.

Quinto, probatur noſtra concluſio Ioan. 5. *poteſtatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis eſt*, ergo & Papa cum ſit eius Vicarius, c. rogamus 24. q. 1. conſequentia patet, quia eadem eſt iuriſdictio delegati, & delegantis, Silueſt. & Ang. in verb. delegatus, nu. 5. idem tribunal, cap. non putamus, de conſuetud. in 6. ergo.

2. Concluſ. Papa poteſt deiudicare Principes ſeculares. 2 Dico, Papa vt Papa principes ſæculares deiudicare poteſt; primo probatur ex Scriptura, Moiſes iudex à Deo conſtitutus eſt ſuper Pharaonem Exod. 1. ſed Moyſes fuit ſummus ſacerdos, ergo & Papa habet poteſtatem ſuper principes, & reges, quod ſi ſummi ſacerdos veteris legis

hæc

hac poteſtate functi ſunt, multo magis nouæ legis illa fungebunt:confirmatur per tex. in c. per venerab. qui fil. ſint legi.& in c.ſolitæ,de maio.& obe.quib.in locis docet Pontifex,plenam iudicandi poteſtatem temporalia, reges, & Principes in Chriſti Vicario reperiri varijs rationibus ex veteri,& nouo teſtamento deſumptis.

Increpauerat Papa Conſtantinum Imperator quia Patriarcam Conſtantinopolit.eo non erat proſequutus honore,qui tantæ dignitati cōueniebat:& quia Imperator ægre tulit reprehenſiones, Summus Pontifex ad Imperatorem literas dedit,quibus oſtendit ab ipſo iudicati poſſe Principes,& Reges,ex illo Hieremiæ dicto a Domino, *Ecce conſtitui te ſuper gentes,& regna, vt euellas diſſipes, ædifices, & plantes*: hæc verba non a quolibet dicta ſunt,ſed a Deo,nō regi,ſed ſacerdoti:quod ſi hæc dicta ſunt ſacerdoti, multò magis dicta erant ſummo Pontifici: hæc conſequentia eſt Innocentij loco ſupra citato:& vide omnino hoc caput,vbi inuenies multas alias auctoritates, quas breuitatis cauſa omitto.

3 Dico,Papa,vt Papa leges ciuiles concedere poteſt, & Cæſareas immutare, & corrigere probatur, Papa reges ipſos.& Imperatores emendare poteſt, c. Adrianus, 63.diſt.ergo multo magis eorum leges. *3. Concluſ. poteſt condere leges ciuiles.*

DISPVTATIO II.

Sententia Auctoris ex communiori opinione maximorum Theologorum & Canoniſtarum.

4 DICO, ſummus Pontifex iure diuino habet pleniſſimam poteſtatem in vniuerſum orbem terrarum tum in rebus eccleſiaſticis, tum in politicis,ita 2.ſententia. *4 Concluſ Papa iure diuino eſt directe dominus orbis.*

Primo

Primo probatur ex cõmuniori ſenten. maximorũ Theol.

S.Th.lib.3.de regimine Principum c.10.dicit, dominiũ quoddã eſt ſacerdotale,& regale:Similiter aliud eſt regale vel Imperiale,tertiũ eſt politicum,quartum æconomicum: primum cæteris antefertur multiplici via, ſed præcipue ex inſtitutione diuina ſcilicet Chriſti, cum enim eidem ſecundum eius humanitatem ſit omnis collata poteſtas, Matth. 16. dictam ſuam poteſtatem ſuo Vicario communicauit,cum dixit: *Et ego dico tibi,quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam,& tibi dabo claues regni cœlorum,& quodcunq. ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis & quodcumq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis;* quod ſi dicatur ad ſolam referri ſpiritualem poteſtatem,hoc eſſe non poteſt,quia corporale, & temporale a ſpirituali & perpetuo dependẽt, ſicut corporis operatio ex virtute animæ: ſicut ergo corpus per animam habet eſſe,virtutem, & operationem ex Ariſt. & Aug. de immort. animæ, ita & temporalis iuriſdictio Principum per ſpiritualem Petri & ſucceſſorum eius principum. Et clarius c. 19.& in 2. d. 44. q.2. vbi clariſſime habet Papam habere vtriuſque poteſtatis apicem ſpiritualem, & temporalem in totum orbem terrarum.

S. Anton. S.Ant.tit.3.de dominio regnorum, c. 2. & 3.p. ſum.tit. 22.c.5.S.17.dicitur:qui enim dicunt Papam in orbem terrarum totum dominium habere ſuper ſpiritualia, non autem ſuper temporalia,ſimiles ſunt cõſiliarijs Regis Syriæ, qui dixerunt:[Dij montium ſunt dij eorum, & ideo ſuperauerunt nos,ſed pugnamus contra eos in campeſtribus & in conuallibus,in quibus dij eorum dominium non habẽt, & obtinebimus contra eos,3.Reg.20.ſic hodie mali conſiliarij adulatione peſtifera ſeducunt Reges, & Principes terræ, dicentes, dij montium puta ſpiritualium bonorum ſunt ſummi Pontifices,ſed non,dij vallium,quia temporalium bonorum nullum dominium habent: ideo in campe-

ſtribus

ſtribus in potentiam ſcilicet bonorum temporalium pugnemus contra eos,& obtinebimus: ſed quid eis dicat diuina ſententia audiamus [Quia dixerunt, inquit, Syrij, Deus montium eſt Deus eorum,& non Deus vallium, dabo hanc multitudinem in manu veſtra,& ſcietis, quia ego ſum Dominus,] hæc S. Antonin.

S. Anguſt. Triumphus in prin. ſumm. de poteſtat. eccleſ. ita inquit. Qnamuis Dei filius humani generis naturam aſſumens,infirma mundi elegerit, vt fortia quæq. confunderet, eccleſiaſticæ tamen poteſtatis altitudinem ſuos fideles latere noluit: quinimo tanquam ſupra petram fundatam, ipſam eſſe ſupra omnem principatum, & poteſtatem,vt ei genua cuncta curuentur,cœleſtium,terreſtrium, & infernorum, verbis apertiſſimis declarauit: Vnde error eſt pertinaci mente non credere Rom. Pontif. vniuerſalis eccleſiæ paſtorem,Petri ſucceſſorem, & Chriſti legitimum Vicarium ſuper ſpiritualia,& temporalia, vniuerſalem nō habere primatum: in quem quandoq multi labuntur, dictæ poteſtatis ignorantia, quæ cum ſit infinita, eo quod magnus dominus, & magna virtus eius, & magnitudinis eius non eſt finis,omnis creatus intellectus in eius perſcrutatione inuenitur deficere, qui locus S. Auguſt. omnino videatur. *S. Auguſt. Triūphus.*

Henricus Gandau. in quodlib. 6. qu. 23. ait: De iure diuino,& naturali ſacerdotium ſupereminet imperio, & penes ipſum reſidet de iure diuino & naturali vtraque iuriſdictio,& ſuperſpiritualia, & ſupertemporalia, & ſimiliter eius immediata executio: vnde etiam in lege temporis naturæ ſimul ambo currebant regnum,& ſacerdotium,& omnes primogeniti Regum,Sacerdotes erant & Reges, & iuriſdictionem in temporalibus exercebant, vt fuſe a nobis ſupra probatum eſt,etiam tempore legis ſcriptæ: ergo. *Henric. Gandau.*

Roderic. Sanc. Epiſc. Zamorenſis lib. de orig. & differentia principatus, par. 1. ait, Nemo niſi Chriſtus, vel eius Vi- *Roderic.*

carius

carius in terris dicere poteſt illud, quod Propheta de Chriſto dixerat Mihi inquit, alienigenæ ſubditi ſunt, nam propter vniuerſale eius dominium, nullus mortalium eſt ei alienus, & non ſubditus, quia ſcriptum eſt de eo, Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo, & in terra: & iterum omnes gentes ſeruient ei, & dominabitur a mari vſque ad mare, & iterum omnis terra poſſeſſio eius, & quia Summ. Pontif. vice Chriſti principatur in vniuerſo orbe in ſpiritualibus & temporalibus, de eo etiam intelliguntur iura, auctoritates, & rationes ſupra alligatæ: & circa finem ait, eſt ergo tenendum naturaliter, moraliter, & diuino iure cum recta fide, principatum Roman. Pontif. eſſe verum, & vnicum immediatum principatum totius orbis, nedum quoad ſpiritualia, ſed quoad temporalia: & principatum Imperialem eſſe ab ipſo dependentem, & mediatum, miniſtralem, & inſtrumentalem, eidem ſubminiſtrantem, & deſeruientem, foreq. ab eo ordinatum, & inſtitutum, & ad iuſſum principatus Papalis mobilem, reuocabilem, corrigibilem, & punibilem, &c.

Eiuſdem ſententiæ ſunt etiam ſequentes Doctores.

Ale Alēſ. S. Bonau. Hugo de S. Victo. Petr. de Tar. S. Bernar. Mair.

Alex. Alenſ. 4. p. ſum. qu. 10. p. 2. S. 2. Hug. de S. Vict. lib. 2. p. 2. c. 4. S. Bona. in 4. diſt. 37. in expoſ. lit. dub. 4. lib. de eccl. Hier. p. 2. affirmans idem ſentire Vbert. de Caſai. & Pet. de Tarant. idem tradunt etiam Rainer. Piſ. in ſua Sum. ver. dominio, c. 5. B. Ioan. à Capiſtr. tract. de aucto. Papæ, par. 1. ſecundæ par. nu. 4. & 5. Gabr. Biel. in expoſ. can. lect. 23. Egid. Rom. lib. de poteſt. eccl. c. 7. Alex. de S. Elpid. lib. eod. c. 6. Iaco. de Viter. Guliel. Cremo. S. Bern. lib. 4. de conſid. ad Eug. Aluer. Pelag. de planct. eccleſ. c. 13. Silu. Prier. in ſum. v. Papa. S. 11. & v. Ioan. Seleſt. in quadr. p. 1. Tartaretus in 4. d. 13. q. vn. Naclam. lib. de poteſt. Pap. Franc. Maironus cognominatus D. Illuminatus, in 4. d. 19. q. 4. Franc. de Silu. Ferrar. in c. 76. lib. 4. aduer. gent. nuperrime vero Celſ. Manc. in tract. de iurib. principatum

lib.

lib. 3. cap. 1. & 2.

Ex his patet noſtram concluſionem eſſe communem ſententiam Theologorum.

Secundo probatur concluſio ex communi teſtimonio Canoniſtarũ & quia tedioſũ eſt omnes recẽſere, lege Lel. Zecch. in tractatibus Theologicis loco quinto, Card. Bell. de poteſtat. Pontif. lib. 5. c. 1. Abb. in c. nouit, extra de iudic. & Bart. in l. 1. §. 1. ff. de requi. reis. *Probatur cõcluſio ex communi ſententia canoniſtarum.*

Iſtorum autem probatio deſumitur, primo ex loco Deuter. relato in c. per venerabilem, qui fil. ſint legi. cuius hæc ſunt verba: *Si difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & iudicium videris variari, venies ad Sacerdotes Leuiticis generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem, & facie quæcunq. dixerunt qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, ſequeriſque eorum ſententiam: qui autem ſuperbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, morietur, &c.* etſi hoc obſeruabatur in veteri teſtamento, multo magis debet in nouo, cum dictum ſit Petro a Domino, *quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum in cœlis.* Confirmatur ex cap. ſolitæ, de maior. & obed. vbi Innoc. III. ſic ait: in firmamento cœli, hoc eſt vniuerſalis eccleſiæ, fecit Deus duo luminaria magna, ideſt duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis, & regalis, harum, quæ præeſt diebus ſpiritualibus, maior eſt, ac dignior ea, quæ temporalibus præficitur, vt quanta eſt inter ſolem, & lunam, tanta inter Papam, & Imperatorem cognoſcatur differentia.

Ex his formo hanc rationem, ea eſt proportio inter ſummum Pontificem, & Imperatorem, quæ eſt inter ſolem, & lunam, ex textu citato, ſed ſol præſtantior eſt, & eminentior Luna, & hæc ab illo mutuat ſplendorem, & lucem, ergo Papa eſt eminentior Imperatore, & Imperatoris auctoritas a ſummo Pontifice pendet:

DISPVTATIO III.

Sententia Auctoris ex rationibus diuturna conſuetudine approbata, & exemplis multorum Pontificum Romanorum.

TERTIO probatur concluſio ratione ex vnitate primi principij, nam inferiora regulari debent ad inſtar ſuperiorum, cum ad imaginem Dei creati ſimus, c. hæc imago, 33. q. 5. ſed ſicut in ſupernis vnus eſt Deus, c. 1. & c. damnatus de ſum. Trin. ita & in terris debet eſſe vnus Dei Vicarius: at hic Vicariatus non Cæſari, ſed Pontifici Romano eſt traditus, c. quanto, de transl. ergo ipſe Pontifex ſolus eſt Dei Vicarius, cui cuncta temporalia, & ſpiritualia ſubſunt: & confirmatur auctoritate, nam c. omnes, 22. diſt. dicitur, quod vniuerſalis iuriſdictio omnium ſpiritualium & temporalium Petro, ſuiſque ſucceſſoribus collata fuit. ergo.

Probatur concluſio ex conſuetudine diuturna approbata.

Quarto, ex diuturna conſuetudine approbata: nam poſt Chriſti incarnationem, & Principis mundi per Chriſti eiectionem, Principes eorum poteſtatem à ſummis Pontificibus recipere conſueuerunt, vt in eorum coronatione, & conſecratione fidelitatiſq. præſtito iuramento apparet, c. tibi, & cap. ego Rex Otho, 63. d. Conſuetudo autem ius præbet, c. quanto, de transl. quare in omnibus Imperator Pontifici Romano ſubeſt: & ideo de imperio ad libitum diſponit, cum ipſum in Germanos de Græcis tranſtulerit; c. per venerab. de elect. & Reges, & Imperatores Papa deponit, c. aliud, 15. q. 6. quod facere non poſſet, niſi ſubiecti eſſent.

Papa ad libitum diſponit de Imperio, et Regnis vt patet ex multis exemplis.

Præ-

Præterea Epiſcopi, vel ab ipſo delecti, vel confirmati ipſos Reges creant, Reges eligunt, & ius regnandi eis dant legitimum, & plenum.

Notiſſimum namq. eſt in creandis Germaniæ, Hungariæ, Boemiæ; Poloniæq. Regibus maximis, Primas eſſe epiſcopos.

Notiſſimum etiam eſt, Reges Galiiæ, Angliæ, Scotiæ, Daniæ, Sueuiæ, niſi vngerentur, & coronarentur ab Epiſcopis, non fuiſſe omnino pro Regibus habitos, vt aperuit Tho. Bozius ſigno 76. de admiran. ſacræ poteſta. progreſſione, lib. 17.

Hæc enim adeo vera ſunt, vt cum Galliarum Rex vngitur ab Archiepiſcopo Remenſii is accipiat baculum, dicatq. per illum ſe dare Galliæ principatum Regi, propter ius, quod Hormiſdas Papa S. Remigio dedit, aſſeuerans ad ſe in primis eligendi Regis poteſtatem pertinere, quæ refert Papir. Maſſon. Gallicus in vita Henrici I. rurſus ad Pontificiam poteſtatem ſpectat, nomen Regis Principibus attribuere, nam quod Hungariæ Rex appelletur, eſt a Pont. Romano Stephano conceſſum, ex Bonfinio, quod Poloniæ, a Ioan. 22. ex Cromerio, quod Portugalliæ, ab Euge. III. & Roder. quod Scotiæ Rex vocetur, ab Vrbano II. earum regionum ducibus eſt indultum, vt refert Kislæus. *Vnctio Regis Galliæ.*

Notiſſimum quoque eſt Gregorio V. tempore Othonis Imperatoris dediſſe ius eligendi Imperatorem ſeptem principibus Germaniæ, videlicet Archiepiſcopo Colonienſi, Maguntino, & Triuerenſi, & quatuor laicis, ſcilicet, Regi Boemiæ, Duci Saxoniæ, Marchioni Brandeburg. & Comiti Palatino, reſeruauit tamen ſibi auctoritatem examinandi electionem, & approbandi eam, vt patet ex c. per venerabil. de elect. vbi Papa ait, ius & auctoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promouere ad Imperium ad nos ſpectat, qui eum vngimus, & conſacramus, ergo. *Greg. V. dedit ius eligendi Imperatorē 7. princip Germaniæ.*

Primo, Obijciunt aduerſarij in lege veteri Rex iudica- *1. Obiect.*

bat, & deponebat Pontificem, nam Salomon 3. Reg. 2. *Depoſuit Abiathar, & in eius locum conſtituit Sadoch*, ergo pari ratione in nouo Teſtamento Chriſtiani Imperatoris munus erit, Chriſtianum Pontificem iudicare, quod etiam re ipſa Imperatores ſæpe iudicauerunt, & depoſuerunt Pontifices, vt Conſtantinus in exilium miſit Liberium Papam, Iuſtinianus Siluerium, Theodoricus Rex Ioannē I. in carcerem coniecit, Otho I. Ioānē XI. depoſuit, & Leonē VIII. ſubſtituit, Henricus III. Gregorium VII. depoſuit, & Clementem II. ordinari iuſſit: de quibus omnibus plenæ ſunt hiſtoriæ, ergo Papa non eſt ſupra Imperatorē, ſed Imperator ſupra Papam.

Reſpond. Reſpondeo ad locum Scripturæ, primo, quod Rex intromittendo ſe in veteri teſtamento de iuriſdictione ſuper Sacerdotes, non intromittebat ſe de iuriſdictione aliena, quia in veteri Teſtamento vtraque iuriſdictio erat in Rege, & ideo ſuper ſacerdotes habebat poteſtatem, ita Toſtat. ſuper c. 12. 4. Reg. q. 8.

Secundo reſpondeo, Salomonem id feciſſe non vt Regem, ſed vt Prophetam, & diuinæ iuſtitiæ executorem, vt patet ex tex. cum dicitur, *vt adimpleretur ſermo Domini.*

Ad exempla vero hæc, reſpondeo quidem facta eſſe, ſed quo iure, ipſi viderint, certe Liberium iniuſte pulſum in exilium teſtatur Athanaſ. in epiſt. ad ſolitariam vitam agentes: idem de Siluerio Liberatus in Breuiario c. 22. De Ioanne I. B. Gregor. lib. 4. dialog. c. 30. & certum eſt Cōſtantium, & Theodoricum fuiſſe Arrianos, Iuſtinianum Eutechinianiſtam, & ita tirannico iure depoſuerunt Pontifices. Ab Othone I. Imperatore ſatis conſtat bono zelo, ſed non ſecundum ſcientiam depoſitū eſſe Ioannem XII. vt Otho Friſigenſis lib. 6. c. 23. vbi hanc hiſtoriam expoſuit modeſte, Imperatorem taxat, de Henrico dico, vt patet ex eodem Othone Friſigenſi lib. 6. c. 32. Imperator Gregorium nō depoſuit, ſed vt cederet, illi perſuaſit, quia

ingreſſus

ingreſſus ſimoniace videbatur, illo vero ſponte cedente, Clemens electus fuit.

Quinto probatur concluſio exemplis.

Primum exemplum eſt Paral p. 26 vbi legimus Oziam Regem cum Sacerdotum officium vſurparet a Pontifice fuiſſe de templo eiectum, & ex ſacerdotis ſententia vrbe, & regni adminiſtratione priuatus fuit, ergo. *Probatur concluſio exemplis. 1 exempl.*

Secundum exemplum eſt 2. Paralip. 23. vbi cum Athalia tirannice regnum occupaſſet, Ioiada Pontifex eum interfici mandauit, & pro ea Ioas Regem creauit 2. Paralip. 23. *2. exempl.*

Tertium exemplum eſt Zachariæ, qui rogatus a Primatibus Francorum Childericum depoſuit, & in eius locum Pipinum Caroli Magni patrem Regem creari iuſſit: ita Cedrenus in vita Leonis Iſauri, Paulus Diaconus lib. 4. c. 5. de geſtis Longobardorum, ergo. *3 exempl. Papa Zacharias creauit Pipinum in Rege Galliæ.*

Quartum exemplum eſt Leonis III. qui Imperium tranſtulit a Græcis in Germanos, propterea quod Græci nullum auxilium laboranti eccleſiæ Occidentali adferre poſſent: ita Innocent. in cap. venerabilem de elect. *4 exempl.*

Quintum exemplum eſt Gregor. V. qui ſanctionem de Imperatore eligẽdo per ſeptem Germaniæ Principes, quæ vſque ad hanc diem ſeruatur, edidit. *5 exempl.*

Sextum eſt Gregorij VII. qui Henricum IV. Imperatorem depoſuit, & alium eligi iuſſit. *6 exempl.*

Septimum eſt Innocentij III. qui Othonem depoſuit ex Blondo, decad. 2. lib. 6. *7 exempl.*

Octauum eſt Innocentij IV. qui in Concilio generali Lugdunenſi Federicum II. depoſuit, & tunc Imperium annis 27. vacauit, ex cap. ad apoſtolicæ, de ſentent. & re iud. lib. 6. *8 exempl.*

Nonum eſt Clementis VI. qui Ludouicum VI. Imperatorem depoſuit, ita Pighyus lib. Hierarch. Eccleſiaſt. c. 14. & 15. *9 exempl.*

10. Exēpl. Decimum exemplum eſt Alexandri VI. qui orbem terrarum partitus fuit, Incolaſque noui orbis Ferdinando Aragonum Regi, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribu-donauit, conceſſit, & aſſignauit, vt pontificio deplomate patet, ergo.

DISPVTATIO IV.

Soluuntur omnes obiectiones aduerſariorum.

1. Obiect. 2 OBIICIVNT aduerſarij, Papa a Conſtantino ſceptrum bona ac diadema accepit, c. Conſtantinus, *96.* diſt. ergo Imperator in temporalibus non dependet a Papa, ſed Papa ab eo, & à Papa deponi non poteſt.

Reſpondetur. Reſpondeo primo, ſanctionem illam Pontificiam inter paleas numerari a iuris Pontificij Doctoribus; verum dico, caput illud tantum abeſſe, vt noſtrã demoliatur ſentẽtiam, quod magis illam roborat, atque confirmat, nam ex illo patet non fuiſſe datam ab Imperatore poteſtatem, ſed potius id, quo illam Papa exercere poſſet. Quis enim dixerit primatum ſuper omnes ſedes apicem ſacerdotalem, ac ius decernendi ab Imperatore Chriſti Vicario donari poſſe; nam hæc a Chriſto Petrus, eiuſque ſucceſſores acceperunt; eſt ergo intelligẽdum illud c. quod Imperator propria auctoritate, ac viribus tanquam Chriſti miles, & tutor Eccleſiæ, quid a populis Chriſtianis ſit faciendam, declaret, ad quæ exequenda quantum illius patiuntur vires, omnibus imperet.

Secundo reſpondeo donationem illam fuiſſe poſſeſſionis aſſignationem bonorum, ac rerum, in quibus Chriſti Vicarius iuriſdictionem exercere poterat, bonaq. illa fuiſ-

ſe

ſe donata, non autem regiam poteſtatem.

3 Obijciunt huiuſmodi donationem non valere, quia in præiudicium Cæſaris ſucceſſoris fieri non potuit. 3. Obiect.

Reſpondeo, id verum eſſe, quando in donatione ſubtrahitur ſucceſſori, quod ei iure debetur, non autem quando redditur alteri, quod ſibi erat ablatum: Conſtantinus ergo quia reddidit eccleſiæ, & Chriſti Vicario illa, quæ ab ipſo receperat, & in abuſum ex tirannica poteſtate diu tenuerat infernali Principi, & idolis ſeruiendo, ideo illa donatio, redditio cenſetur, cum enim Domini eſt terra, & plenitudo eius, & per conſequens Papæ ſui Vicarij. *Reſpondetur. Donatio Conſtantini Imperatoris.*

Hinc Gregorius Papa, in donatione multorum oliuetorum facta B. Petro, & ſculpta in marmore in Baſilica S. Petri dicit ſe potius reddere, quam donare dicta olịueta B. Petro, & Paulo. *Donatio Gregorii Papæ.*

Idipſum eſt in tabulis donationis Ludouici, quod Pipinus, & Carolus Exarchatum Rauennæ, per donationis paginam reſtituerunt, vt aperte Eginarthus in Caroli Magni cuius Scriba ipſe erat, vita tradidit. Vel deniq. cum Turrecrem. ſumm. de Eccleſ. lib. 2. cap. 41. dicamus, quod Papa dominium temporale habet immediate a Deo, Matt. 16. *Donatio Ludouici, Pipini & Caroli Magni Imp.*

4 Obijciũt, Matt. 22. Chriſtus dixit Apoſtolis & Petro *Reges gentium dominãtur eorum, & qui poteſtatem exercent inter eos benefici vocantur, vos autem non ſic.* Reſpondeo vos autem non ſic, ſcilicet ne vos animo illo dominemini, quo Reges, & Principis gentium dominãtur, ideſt propter inanem gloriam, faſtum, propriam vtilitatem, &c. ergo illis verbis non aboletur dominium abſolute, ſed peruerſus dominandi modus prohibetur, Item Reges gentium, ideſt, cũ tiranni ſint, vocari tamen volunt benefici, vos autem non ſic. *4. Obiect. Reſpond.*

5 Obijciunt Ioan. 19. Chriſtus Imperatoriam poteſtatem ſupra ſe agnouit, cum ait Pilato, *Non haberes poteſtatẽ in me vllam: niſi tibi datum eſſet de ſuper* ergo, & Papa. *5. Obiect. Reſpond.*

Reſpon-

Reſpond. Reſpondeo, Chriſtum ſine dubio, cum eſſet Deus nemini de iure fuiſſe ſubiectum, ſed tantum ſponte ſe Pilati iudicio propter nos ſubieciſſe, non committendo ei aliquam authoritatem ſuper ſe, ſed eam humiliter tolerando, quam de facto, non de iure habuit; vt paret ex Matt. 7. cum rogatus tributum primum ſe non teneri docuit, & deinde propter ſcandalum dari iuſſit, vt ſupra diximus.

6. Obiect. 6 Obijciunt Paul. Act. 25. Cæſarem appellauit, *ad tribunal*, inquit *Cæſaris ſto ibi, me oportet iudicari*, & infra. *Cæſarem appello*: ſi Paulus Cæſarem iudicem agnouit, certa etiã Petrus, ergo.

Reſpond. Reſpondeo, Paulum ad Cæſarem appellaſſe, quia de facto, & ſi non de iure ipſius iudex erat.

Vltimo notandum eſt pro exacta huius rei notitia, quod poteſtas triplex eſt: prima immediata, ſecunda deriuata, tertia in miniſterium data: prima eſt in ſolo Papa: ſecunda in omnibus epiſcopis, & prælatis: tertia in Imperatore, Regibus, & Principibus ſæcularibus, qui iuriſdictionem ſuper talia à Deo, mediante Papa accipiunt, in cuius ſignum ei fidelitatis iuramentum præſtant.

Si plura deſideras de hac re lege Tho. Bozium de Ruinis gent. & Reg lib. 2. qui doctiſſime hanc noſtram ſententiam comprobat, primo diuinæ ſcripturæ teſtimonijs, ſecundo, aſſertione Platonis, & Ariſt. tertio, argumentis moralibus: quarto politicis: quinto naturalibus: ſexto, metaphyſicis: ſeptimo certiſſimis euentibus priuatis, & publicis octauo quotidianis experimentis: nono extraordinarijs vltionibus diuinitus immiſsis ſpeciali Dei prouidentia: decimo aſſertione hiſtoricorum; & demum omnium rerum naturalium quodam conſenſu.

Hæc ſunt quæ ex vtraque parte de immunitate eccleſiaſtica & auctoritate temporali ſummi Pontificis a Theologis, & Canoniſtis diſputantur.

FINIS.

INDEX DISPVTATIONVM.

QVAE IN HOC TRACTATV CONTINENTVR.

QVO iure omnes Eccleſiaſtici ſint ſoluti legibus ciuilibus Principum ſæcularium. Diſputatio 1. pag. 7
Vtrum ex longa conſuetudine laici in Clericos poteſtatem habeant. Diſp. ij. 14
Vtrum conſenſus Romani Pontificis ſufficiat in his, quæ longa conſuetudine vſum iam acceperunt. Diſp. iij. 16
Vtrum leges Principum ſæcularium obligent clericos, et perſonas Eccleſiaſticas. Diſp. iiij. 18
Vtrum clerici, & Eccleſiaſtici teneantur obedire legibus laicorum, quibus pretia rebus venalibus imponuntur. Diſp. v. 19
Vtrum leges ſæcularium obligent clericos, ne externis bona in ciuitate poſita vendere, locare, aut concedere poſſint. Diſp. vi. 20
Vtrum leges ſæcularium poſſint obligare bona, & agros ad Eccleſiaſticas perſonas trãslatos ſolitis contributionibus a populo imponendis. Diſp. vij. 21

Vtrum clerici obligentur ijs legibus, quibus decernitur, dimidiam bonorū partem legitimè pertinere ad filios. Diſp. viij. 22
Utrum leges ſæculares, quæ tollunt aliud ciuile ſtatutum, quod clericorum continebat immunitatem, poſſint derogare libertati, & priuilegio Eccleſiaſticorum. Diſp. ix. 23
An leges ſæculares, quibus cauetur, ne quis poſſeſſionem apprehendat Eccleſiæ, vel beneficiorum ſine facultate Principis, vel ſuorum miniſtrorum, valeant. Diſp. x. 24
An valeant leges ſæcularium Principum conſtituentes pœnam propinquis, & cognatis Eccleſiaſticorum, eo quod Eccleſiaſtici ipſorum ſuis legibus obedire nolint. Diſp. xi. ibid.
An valeant leges Principum ſæcularium quibus ſtatuitur, vt clerici vnàcum laicis aliquid tribuant ad reficiendas vias, pontes, portas, muros ciuitatis, & alia huiuſmodi; vt ſtatuerunt Honorius, & Theodoſ. in l. ad inſtruct. & Theodoſ. & Valent. in l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccleſ. Diſp. xij. 25
An Eccleſiaſtici rei læſæ maieſtatis per Principes ſæculares, & eorum iudices puniri poſſint. Diſp. xiij. 26
An leges Principum ſæcularium ſint iuſtæ, cum

Eccle-

Eccleſiaſticæ immunitati, & libertati derogare videantur. Diſp. xiv. 27

An cauſa poſſeſſoria, quando eſt de rebus ſpiritualibus, vel quaſi ſpiritualibus poſſit iure coram iudice ciuili agi, & iudicari. Diſp. xv. 28

An cum Epiſcopi & ceteri ordinarij, et his ſuperiores Antiſtites ſunt negligentes in iudicandis huiuſmodi cauſis ad Eccleſiam pertinentibus; iudex ſæcularis iure poſſit eas ad ſe reuocare. Diſp. xvi. 30

An leges Principum ſæcularium ſtatuentes, ne beneficia Eccleſiaſtica conferantur externis, nec illis ſoluantur penſiones, nec admittantur literæ Apoſtolicæ derogantes iuri patronatus Principum, ne executioni mandentur ſine conſenſu eorum, ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam. Diſp. xvij. 32

An liceat Principibus ſæcularibus literas Apoſtolicas de cauſis ſpiritualibus recognoſcere, et diſcutere, an ſint falſæ, & ſubreptitiæ. Diſp. xviij. 34

An leges ciuiles Principum ſtatuentes poſſe eos, qui a iudicibus Eccleſiaſticis per vim & iniuriam cenſuris afficiuntur excommunicatione v. g. interdicto, &c. ſæculares magiſtratus adire poſſint, vt vim propulſant, & edicto

cogant

cogant iudices Eccleſiaſticos ab ea vi, iniuria deſiſtere, ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam. Diſp. xix. 35

An poteſtas, quæ a ſummo Pontifice datur ſuis Nuncys, & Legatis, a Regibus & ſuis Magiſtratibus diſcuti iure poſsit. Diſp. xx. 38

An Principes habeant ius & poteſtatem conuocandi Epiſcopos, & Archiepiſcopos, & alios Eccleſiarum antiſtites, & præfectos in ſua dictione manentes, vt libertatem, & pacem conſeruent et defendant. Diſp xxi. 39

De poteſtate Romani Pontificis ſuper vniuerſum orbem. Diſp. i. 41

Sententia Auctoris ex communiori opinione maximorum Theologorum & Canoniſtarum. Diſp. ij. 45

Sententia auctoris ex rationibus diuturna conſuetudine approbata, & exemplis multorum Pontificum Romnorum. Diſp. iij. 50

Soluuntur omnes obiectiones aduerſariorum. Diſp. iiij. 54

F I N I S.

999538